

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК* излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жаңдармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

ИСЛЕДНИК И ЛЕКАР

Један од задатака Криминалистике, која се бави свим оним што је материјално у области казнено-правној, јесте и тај, да води рачуна о извесним фактичким околностима, за које се мисли да иду у област судске медицине, а у истини судија-иследник је тај, који их никако не сме губити из вида.

Таквих околности има тројакних: 1. оне, у којима се иследник мора умети наћи и увек знати шта ће чинити, ако и нема при руци лекара; 2. кад настану питања судско-медицинска, из којих иследник мора бар толико да зна, да може бити успешног заједничког рада с лекаром, и да може ставити лекару потребна питања; 3. они важни случајеви, у којима судија или иследник има тек да одлучи да ли да се позове лекар, при чему пак треба и то нарочито знање, да је ту само лекар позван да да реч, као што су случајеви умне поремећености, хипнотизма, патолошког пијанства, сна, слепоће за боје и т. д.

У свим овим приликама од иследника се тражи само толико: да у случајевима под 1. не учини ништа што би било од штете за познији рад лекара; да у случајевима под 2. уме остати у односу и заједнички радити с лекаром, и, најпосле, да у случајевима под 3. зна кад треба звати лекара.

Не може се довољно наказивати колико је важно, да се иследник уме наћи и да зна све што треба у тим приликама, јер у небројено случајева од тога зависи успех кривично-правног поступања и, што је још важније, од тога зависи да се стане на пут највећем злу. О томе се може уверити свраћањем пажње на поједине конкретне случајеве. Тога ради узмимо какав случај из друге од горњих трију група, да видимо како стоје разни лекари један према другом и како према томе да се управља иследник.

Какав је лекар, којим се може да послужи иследник? То може бити, бар у свету другом ако не и код нас, какав славан доктор судске медицине и професор са кога од првих университета, који је сав свој живот посветио тешким питањима своје струке, али може бити и какав скроман сеоски лекар, у кога се, може бити, са болесничке постеље гледа као у Бога, али који кроз десетине година није видео секције, а истражни судија или иследник зове га баш за секцију и узима га као лекара судског. У смислу законском, они су и један и други судски лекари, реч једнога по поступку важи колико и другог и много их има који ће викнути да је то напад на част лекарскога реда, ако се без поговора не усвоји оно, што би изрекао овај други судски лекар, у случају када је он сам за то позван. При свем том, значило би поништити сву вредност судске медицине, ако се не би правила никаква разлика између онога што може први судско-медицински ауторитет и што може какав стар „сељачки доктор“; теориски ту се прави разлика, али у пракци се каже: „лекар је лекар“ — даље нећемо да знамо. Да ће се и у будуће морати употребљавати ти сеоски лекари, од којих се наравно не може тражити да знају сву судску медицину и све њене напретке, по себи се разуме, и сваки практичар захвално се сећа и таких лекара како су му се у невољи нашли од помоћи у важним случајевима, међу тим ником и не нада на памет да тврди, да се знањем истражног судије има да допуни знање сеоског или паланачког лекара, тако да је у неку руку сеоски лекар + истражни су-

дија — судско-лекарском ауторитету каквом, а ипак у многим чему ту је од велике криминалне важности излагање потпуно спремног иследника из обичних његових граница рада. Такав случај биће увек и онда, кад иследник истрагом уме тако да управља, да доцније буде могућна накнадна сарадња правог судског лекара. Није ништа ново, да се тако већ и ради: узима се дроб онога који је, може бити, отрован и шаље тамо, где се може испитати има ли отрова; носи се повређена лобања убијенога, нађена коса и т. д. да се покаже вештацима у престоници и т. д. Тако се, како рекосмо, ради већ одавна, само још треба увек имати на уму, да тако поступање треба проширити у оној мери, у којој се јављају и нова открића. А број таквих нових проналазака у области судско-медицинској, по природи јој, није велики, тек неколико да их има у години, па ипак није тражити од сеоског лекара да о њима брине. Ако не прати науку у њеном напредовању, неће ништа ни дознавати по стварима судско-медицинским; ако пак и буде човек од студије, све што се тиче нових начина и нових средстава лечења, нових дијагноза и нових апарата даје му толико посла, да нема када да се брине још и о стварима судско-медицинским. Али се од иследника јамачно може тражити, да подесним путем дођу до знања све те ствари које се тичу њега пре него икога другог, те да у даном случају захтева радњу и судског лекара. Ово тим пре, што се од иследника ту и не тражи знање до свих ситуација, нити каква техничка радња. Узмимо н. пр. да је где год у присуству два лекара ископан и паран какав леш што се сумња на тровање арсеном, па да се, под извесним околностима, узме само желудац и дроб из леша, а не и плуште кости, земља што је у сандуку мртвачкоме, земља гробљанска и др., јер ти лекари не знају за важност ових објеката. Неминовно је, да би се ово ставило на терет иследнику, рекло би му се: „Шта значе ови објекти, ти си требао да знаш, па да натераш лекаре да и њих узму.“ Пре 20 година то се извесно није тражило од иследника, данас, бар у свим напреднијим државама, само се тако мисли и ради. Таквих примера бива све више. Да укажемо само шта у најновије време износи проф. А. Кокел.* Он тврди и показује, да се по микроскопским посматрањима пупчане врвце може тачно испитати колико је дете по рођењу живело, па, онако сасвим научнички, додаје, „само ако то што вреди за судско-медицинску пракцику. Да је пак то питање, колико је дете ван утробе материне живело, важно с правног и судског гледишта, познато је, јер то питање треба решити, кад год имамо пред собом ма што од онога, што може да наговешћује убиство новорођеног детета. У приступу овом значајном послу, проф. Кокел баца један поглед на она различна средства, којима се дојако расправљало ово питање, па показује, да та метода истраживања не води циљу, али да се на ивицама заостале пупчане врвце и трбушном дувару могу чинити посматрања, која ће нас ближе довести решењу питања. Како то треба баш радити, колика је научна вредност тога и т. д., разуме се није ствар иследникова, то га се не тиче, већ је довољно само да зна, да може бити стручних људи који ту нешто знају констатовати, ако им се материјал стави

* „Die mikroskopische Vorgänge beim Nabelschnurabfall und ihre Verwerthung zur Bestimmung der Lebensdauer Neugeborener von Prof. A. Kockel“, Bd. XXIV der Beiträge zur pathol. Anatomie und zur allg. Pathologie, herausg. von Ernst Ziegler.

на расположење. Оно, што истражни судија у једном оваком случају има да чини, јесте то, да од својих лекара тражи: да се пунчана врвца с околним јој делом трбушнога дуvara издвоји и у спиритусу, формалину, Ценкеровој течности и т. д. очува, те да се пошаље правим судско-медицинским лекарима. Кад то уради, биће слободан од сваког прекора, створиће могућност да други, који су за то нарочито позвани, кажу све што се може.

Један случај као доказ за потребу фотографије у фалсификатима.

У немачкој вароши Келну догодио се овај случај. Неки Јован имао је да плати свега 3·50 марке пореза. Једнога дана порезник га опомену да плати што је дужан, а он, љутит што му се то тражи, нађе књижицу и показа да је платио свих 3·50 марке. И заиста, у књижици беше потврђена цифра наплате 3·50 марке, само што се примећавало као да је оно 3 из 1 исписано. Сумња, да је цифра преправљена, учини, те порезник потражи своје пореске књиге, и из ових се увери, да је Јован био платио само 1·50 марке. Услед тога, порезник одмах оптужи Јована за фалсификовање исправе.

Истрага, за тим, изнесе, да је Јован заиста платио само 1·50 марке и да је очевидно да је после од 1 написао 3 он или ко по његовом нагону, јер нико иначе не може имати никаква интереса да то чини. На тај начин изгледаше као сигурно и без икакве сумње да ће бити осуђен за тешко дело фалсификовања исправе.

Само из обајзривости која чини и оно што изгледа сувишно и сасвим непотребно, истражни судија приклони се да добије и мњење фотографа, да види шта ће фотографија рећи. Она изненади све. Увећаном фотографијом изађе јасно на видик: да је најпре 3 исписано, па после *ареко* њега записано 1 и да је *иста* рука *обе* цифре једним потезом исписала. Хемиским путем пак доказа се још и једно мастило за обе цифре. На тој новој основи лако се после објаснио овај мними фалсификат: чиновник, који је наплату вршио од Јована кад му се овај пријавио да плати порез, мислећи да он хоће сву суму, као незнатну, од једном да плати, записивао је у књижици 3, а уверивши се одмах да плаћа 1 мар., истим потезом пера ставио је 1 преко 3. У оном хитању, у коме је обично при послу примања наплате и одуживања порезе, није имао времена, да ову поправку и несумњиво изрази, новим записивањем цифре, словима, како је намеравао.

Да ли пак у радњи Јовановој има елемената за дело покушане преваре, питање је које се нарочито расправља.

Нека би наши иследници у делима ове врсте увек имали пред очима овај пример за потребу фотографиовања!

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Надлежност општ. судова за суђење преко 200 динара, кад се интерес дода, и доказ сведоцима.

Један општински писар доставља нам, да многи општински судови не само суде спорове, у којима сума дуга, кад јој се дода интерес који се тражи, прелази 200 динара, него да још сведоке примају као доказ и у таким случајевима, противном 242. грађ. суд. пост., који забрањује доказивати сведоцима тражбину, чија сума прелази 200. дин., и § 243. тога пост. који изреком каже да се та забрана односи и на случај, где тражбина садржи поред главног и интерес, који, кад се дода главном, прелази суму од 200 динара. Налазећи да општ. суд није ни надлежан за суђење оваких спорова, исти писар пита нас за мишљење.

Колико је нама познато, судска је практика така, да општински судови суде спорове до 200 дин. закључно, не узимајући у обзир и тражени интерес. То може изгледати противно речима закона, који каже: општински судови суде све *спорове* до 200 динара закључно, а првостепени *спорове* преко 200 динара, јер, кад се пресудом тражи досуда дуга и интереса, онда је формално ту спор и о једном и о другом, о суми коју они укупно дају, рачунајући интерес који је текао до дана тужбе. Наш одличан правник, више годишњи професор права

на Великој Школи и данашњи Министар Просвете, г. Андра Ђорђевић, тако и узима. Говорећи о надлежности општинских судова, он, на ст. 75. прве половине своје Теорије Грађанског Поступка, вели: „суму тражења одређује *главно* потраживање а ово обухвата не само капитал (главницу) већ и *уговорене* или *законске интересе* који су текли *до дана тужбе*, јер то обоје представља вредност оспореног права на дан тужбе. И тако, ако би тужилац тражио да му тужени плати 150 дин., рецимо од позајмице, и уговорених 12% год. интерес за три године, дакле до дана тужбе још 54 дин. интереса, свега 204 динара, онда би општински суд био ненадлежан за суђење овога спора.“

Разлози, пак, за противно, на које се, како нам се чини, судска практика ослања, имали би се гражити у овоме:

1. Интерес, кад се тражи уз главницу, нешто је само споредно и сасвим зависно од онога што је ту главно, а то је плаћање главне суме, тако, да, ако је тужени доиста ову дужан платити, у самој ствари *ван спора* је да је дужан платити и интерес, или, ако није дужан главну суму, *неосредно* није дужан ни интерес. Зато он, ако се тражи уз главну суму, и не улази у рачун кад се пита за вредност спора.

2. Да је закон хтео, да се и по интересу, који се тражи уз главницу, мери вредност спора, он би то изреком казао. Закон, пак, не само што то не каже, него, на једном другом месту, опет у погледу надлежности, на име у тач. 2. § 309. грађ. суд. пост. односно надлежности Апелационога Суда, баш на против, изреком каже, да се у вредност спора не рачуна и интерес или каква накнада, која би се тражила уза сами предмет спора, осем ако тај интерес или накнада не би били засебно тражени, дакле ако би били баш предмет спора, главна ствар. Тиме је, пак, законодавац јасно обележио своје гледиште на ово питање у опште.

3. Одређујући надлежност општинских судова, закон, у тач. а. § 6. грађ. суд. пост., каже: да се тим не мењају наређења § 242. грађ. суд. пост., по коме се тражбине преко 200 динара не могу доказивати сведоцима, а по § 243. ист. пост. то се односи и на случај где тражбина прелази 200 динара тек кад се урачуна и тражење интереса, па како иначе тражбина преко 200 динара не може ни да дође под надлежност општинскога суда, то сигурно закон и хоће да у том случају, где главна сума тек са интересом прелази 200 дин., буде за суђење надлежан општ. суд.

Али, ако може бити унесена и на закону основана практика, по којој су општински судови надлежни да суде и спорове, у којима сума главнице прелази 200 дин. кад јој се дода тражени интерес, *не може бити никако на закону основано, ако општ. судови и у таким случајевима допуштају сведоке као доказ*, јер их § 6. грађ. суд. пост. упућује на § 242., а овај у вези с § 243. ист. пост., којима се забрањује доказивање сведоцима за тражбине преко 200 дин. и *изреком каже да се ту рачуна и интерес*, као што општ. судови по тим одредбама не смеју узети сведоке ни као доказ против или изван садржине писмене исправе, у случају где се ова подноси као доказ, па ма тражбина била и испод 200 динара.

Питање на општинске писаре.

При уговорима о закупу и одговарању за исплату закупне цене, дешава се увек и у сваком даном случају спорова између закупца и господара добра, за наплату закупне цене. Тада долази до тих случајева, да или закупца иде суду, да обезбеди газду од закупног добра са својом имовином, или, долази то, да је закупца небрежљив, па иде газда код власти, да спречи дужника у томе, да ствари унете у његово имање не изнесе докле му закупцу и нужну суму не плати.

§ 686 грађ. законика гласи: „*ствари од киријације или закупца унешене, и налазећи се волоси и стока, служе за сигурност ономе, који под кирију или закупу даје, и може исте ствари свагда у залози задржати ради наплате још неизмаћене цене.*“

Има случајева да закупца добра дође у критично стање и није у могућности, да обавезну закупцу суму плати, а тиме свој дуг непрестано терети, тако, да дође под терет § 703 грађ. законика, када се о њему може изјаснити, да је „*рђав платиша.*“ У томе случају газда од имања има права и пре времена рока за раскинуће уговора о закупу да тражи његово

исељење из закупног имања, јер нема више гаранције за наплату свога потраживања, са погледом на имовно стање закупца.

У овим даним случајима, појављују се два правца за расправу. Један је где сам дужник иде власти и пријављује дуговно стање, тражећи сам исељење — раскинуће уговора — обезбеђујући благовремено повериоца — газду од имања за наплату дуговне суме. Има и оних којима је рок закупу истекао, а остао је дужан кирију — закупну цену, а даље у имању не остају но се селе, но како новца немају да остатак кирије плате, они обезбеђују залогом — стварима — унетим у кућу свога газде. То чине преко суда. Има и оних који хоће да се користе својом невољом за немогућност исплате, па чине разне испаде, противу интереса сопственика добра, нпр. каже да му је кирију платио; да му није ништа дужан; да је закључио уговор на даље за извесно време; позива се на ту околност, на уговор закључен пред сведоцима, или доказује сведоцима исплату кирије. Тиме ствар одуговлаче и седе у закупном добру ва штету господара, јер природно је, да господар добра у овом случају мора да иде власти и да наплату тражи. Ту се отвара читава судска процедура са суђењем и следује пресуда, противу које има места жалби. Интереси газдини овде су угрожени с тога што му имање остаје незаузето, дакле није га могао издати под закуп, зато што мора путем суда да исели „рђавог платишу“ или онога који од њега тражи оно што не постоји.

Ми смо видели ове прилике. Један кирајџија запао је у дуг закупни за време од пола године дана. Дуг признаје, јер сам обезбеђује повериоца — газду — својом имовином, тиме што тражи од суда попис своје имовине за обезбеду своје дуговне суме. Он то чини са обзиром на § 686 грађ. законика на овај начин:

Суду општине Ивањичке:

Максиму Петр вићу, трговцу овдашњем дугујем на име пола годишње кирије 204 динара рачунајући закупну цену по 34 динара месечно.

Новаца немам да платим, те молим суд, да за обезбеду ове суме изволи извршити попис моје имовине, у колико то буде довољно за обезбеду овога дуга, а не буде противно § 471 грађ. поступка. Све што се у попис узме нека се остави на чување под законом одговорношћу моме газди Максиму, до наплате дугујуће суме, а ја се обвезујем да ћу му сав дуг исплатити до конца маја ове године, што ако не учиним, нека се пописана покретност изложи продаји без икакве дане процедуре, и новац од исте нека му се преда. Ако не буде довољна сума за наплату кирије добијена, ја одговорам за исплату и даље. А ако би било више добијено, но што се узме ствари у попис, па би при продаји било више новца но што сам дужан, то молим да се мени преда.

27. октобра 1899. год.

Ивањица.

Понизан суду

Илија Недић, терзија

№ 736. Г. М. Николић, члан суда са писаром Н. Илићем, да изађе на лица места у стан дужников и према § 466 грађ. суд. поступка, а у присуству дужника и газде од имања изврши попис његове имовине, у онолико колико то буде довољно за обезбеду дугујуће суме а не буде противно § 471 грађ. судског поступка.

Пописану кретност предати на чување самоме газди добра, пошто га је сам дужник за чувара одредио.

30/X 1899 г.

Ивањица

Писар.

Пресед. суда

Кметови

Ово је питање прво, на које треба одговорити то: да ли је решење општ. суда правилно? и зашто?, има ли у њему каквих недоследности и законских неправилности? остали случајеви у овом правцу око спора о закупу долазе у следећим бројевима. Желели би да општ. писари овај први случај добро промотре, да законске прописе добро прочитају и да тек тада даду своје мишљење, јер их напред опомињемо, да ове ствари које сада почињемо да износимо, засецају у најдубље интересе њихових суграђана.

Горе смо навели случај где сам дужник — закупца — признаје дуг и за сопственика — газду — тражи обезбеду за наплату. Тражили смо од општ. писара одговоре има ли овде

правилности и места, а сада хоћемо да дамо други случај, где дужник дуг не признаје и неће да се сели из закупног добра и ако је сопственик дао другоме своје имање под закуп. Ево тога случаја.

а., Тужба

Суду општине крушевачке

Михаилу Митићу, казасу, дао сам под закуп мој дућан са две собе у позадини, у улици Немањиној са ценом од по 30 динара месечно, са роком закупа од Митрова дана пр. год. до Ђурђева дана ове године,

Рок закупу дакле истекао је првога маја, но он данас нити хоће, да се сели нити хоће да ми дужну кирију за три месеца плати, у суми од 90 динара.

Ја сам ово имање дао другоме под закуп и нови кирајџија се доселио, но како Михаило неће, да се исели, то ја нисам у стању, да то учиним, но се обраћам суду са молбом, да овога силом закона принуди, да ми имање испразни, те да би се нови закупцац у исто могао уселити.

Доказ за дуг је то што се његова имовина и данас налази у мојој кући, а он нека докаже признаницама да ми је кирију за последња три месеца и то: фебруар, март и април платио. Тако исто нека докаже и ту околност, да сам му и имање поново дао под закуп, било то писменим или усменим угвором.

Ствар је хитна и молим суд да нам још данас ово спорно питање пресуди, јер нови закупцац са својим донешеним стварима чека на усељење.

1. маја 1900 год.

Никола Петровић, трговац

Крушевац

Бр. 1708. Позвати одмах тужиоца и туженог; овај спор извидети и пресудити. Таксу наплатити.

1. маја 1900 год.

Председник суда

Крушевац

б., Белешка.

Рађено у суду општине крушевачке, 1 маја 1900 г.

Белешка по спору

Николе Петровића, трговца оvd.

противу

Михаила Митића, казаса оvd.

Извиђали и судили

Председник суда

Кметови

Бележио писар

Због дуга од кирије у 90 динара и раскинућа уговора.

На данашње рочиште дошли су парничари. На понуду суда нису се могли поравнати. Прочитана је тужба.

Тужилац оста при тужби; за данашњи предстанак и парничне трошкове тражи 30 динара.

Тужени изјави: ништа од кирије не дугујем тужиоцу, јер сам му још 3. априла ове године исплатио дужну суму од фебруара па до са концем априла, у суми од 90 динара, рачунајући месечно 30 динара закупне цене. Ово је тога дана било пред сведоцима: Марком Илићем, абацијом из Трстеника и Николом Антићем, абацијом из Ниша, који су тада били у мојој радњи, ради наших трговачких узајамних послова. Молим суд да их испита. Из имања нећу да се селим зато што сам исто пред овим истим сведоцима, понова при наплати дужне кирије, узео под закуп за исту цену до Митрова дана ове године. И на ту околност молим суд да их испита. Што је тужилац сада дао другом имање под закуп, ја не стојим одговоран, но се држим тачно уговора, и из закупног имања не могу да се селим, а он ако је имао ту намеру требао је уговор о закупу да ми одрече на 15 дана раније, како бих се и ја могао постарати да нов закуп закључим. Тражим дангубе за данашњи предстанак 10 динара.

Судски разлози

Како се тужени позива на сведоке, да је овај дуг, за који се тужи, платио, и да му исти потврде и ново закључење уговора о закупу, од Ђурђева до Митрова дана ове године, а тужилац о томе не подноси никакве противдоказе, то је суд

Решио

Да се ово рочиште одложи, и да се пише надлежним судовима, да ове сведоке испитају и њихова протоколарна саслу-

шања пошаљу овоме суду. Тада одредити друго рочиште на које позвати обе парничне стране и тада овај спор пресудити.
1. маја 1900 г.

Крушевац

Писар

И. Белешка.

Следује глава као и у I.

Председник суда

Кметови

Рађено у суду, 15 маја
1900 г. у Крушевцу.

На рочишту су обе парничне стране.

Чита се извештај суда општине трстеничке и општине нишке о испиту сведока на које се позвала тужена страна.

Суд општине трстеничке шаље саслушање над сведоком Марком Илићем, абацијом ондашњим, које гласи:

Трећег априла нисам ни био у Крушевцу, но сам био овде, о чему је уверен и сам суд, јер сам тога дана као општински одборник био у одборској седници и потписао одлуке одборске о чему се може и сам суд могао ни саслушати као сведока. По случају нисам могао бити у Крушевцу и не могу по овој ствари ништа сведочити, јер не знам по њој ништа ни доцније ни раније од 3. априла ове године. Зашто се Михаило на мене позива не знам. На ово љу се заклети. Дангубе тражим 4 динара.

Суд општине нишке шаље акт у коме извештава овај суд, да под именом Николе Антића, абације, не постоји такво лице у Нишу, услед чега га није могао ни саслушати као сведока.

По прочитању ових акта тужилац оста при својој тужби, тражећи да му суд да заштите за уживање свога имања, а накнаду штете што је новог закупца морао са станом задовољити, тражиће особеном тужбом. За данашњи предстанак тражи десет динара.

Тужени изјави: зашто Марко тако сведочи не знам. Истина не могу да се опоменем да је то било баш трећег априла, али тих је дана било. Што се тиче другог сведока Николе, чудно ми је да се суд општине нишке тако изражава, кад човек од толико година живи у Нишу, и ради свој занат. У осталом да је овако било ја љу се заклети.

Судски разлози:

Постојање закупа тужилац је доказао, тиме што се закупца налази у закупљеном добру. Ову околност тужени и сам признаје. Доказано је и то, да је тужени на име закупне цене, остао тужиоцу дужан за месец фебруар, март и април 90 динара, рачунајући закупну цену по 30 динара месечно, јер противно томе тужени ништа за доказ не подноси. Његова доцнија одбрана, на другом рочишту, где подноси заклетву не може се од стране суда узети у обзир с тога што једностраној заклетви не може бити места.

Према оваквом стању ствари, суд сматра да је тужилац у праву да овога закупца из свога имања избаци, пошто је рок закупне истекао и да му је овај дужан горњу кирију платити, па зато на основу § 6. и 13 грађ. суд. поступка са погледом на § 686 грађ. закона као надлежан

Пресуђује

Да тужени Михаило плати тужиоцу 90 динара кирије за месец фебруар, март и април ове године, да му накнади плаћену таксу у 5.40 динара и на име трошка и дангубе двадесет динара. Тужени је дужан из закупног добра одмах се иселити. А ако то у року од 24 сата не учини, суд ће га силом закона на то нагнати. Тужени да плати сведоку Марку Илићу абацији из Трстеника три динара на име дангубе.

Тужиоцу се оставља право да накнаду штете од туженог тражи особеном парницом. Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине крушевачке, 15 маја 1900 год. №... у Крушевцу.

Председник суда

Писар

Кметови

ИЗ. Завести обе белешке у протокол суђења

Задатак. Општински писари! Је ли ова пресуда правилна, на закону основана и ако није онда зашто?

Од једног општинског писара добили смо овакво питање: каква треба да буду убаштињења, када је имање продавцу очевина, каква када је ужива од старина, а каква када је исто

стекао куповином од пре 24 године. Даље каква уверења треба да буду за подношај суду да земљоделац то имање може отуђити.

Ми смо у прошла три листа то питање изнели и расправили и општински писари нека се у свима случајевима придржавају оних образаца, па су постигли саобразност законску. Исто тако изнели смо и уверење о томе како треба да буде при потврди тапије од стране продавца и купца, које је потребно поднети суду. Но како је погрешком тамо изостао читав став, ми овом приликом а ради обавештења и тачног рада, од стране општинских судова ево поново доносимо образац за та уверења; она имају гласити овако:

Уверење

Марко Мандић, земљоделац из Лелића, поред оне земље — њиве — зване у „Осоју“, коју је наследио (или купио од Н. Н. или коју ужива по старини) од свога стрица Ненада Мандића, а коју је продао Петру Ненадићу из Лелића, има још по пет дана орања — зиратне — земље на сваку мушку задружну главу у задрузи, рачунајући сваки дан орања по једну хиљаду и шест стотина квадрат. метара и поред тога кућу са окућницом.

Ово уверење издаје му суд на захтев, пошто је прописану таксу платио.

Од суда општине Лелићске, 20. марта 1900 год. № 472. у Лелићу.

Писар

Председник суда

ИЗ. Ово уверење мора бити потврђено надлежном полицијском реском влашћу, с тим, да се тврди истинитост општ. печата па и садржине. Када се овакво уверење поднесе, суд првостепени увек тврди тапију, која је и са потврдом коју смо у нашим ранијим бројевима изнели онако исправна, како тамо гласи. Тапије потврду не тврди само председник или који од кметова но суд, дакле пуна седница. Ово је обавезно према решењу опште седнице касационог суда а и према распису Министра Правде, па према томе нека се општински писари овога строго држе, и онда неће бити потребе, да им се тапије од стране суда првостепеног одбацују.

ФАЛСИФИКАТОРИ У НАРОДУ

УСПОМЕНА ЈЕДНОГ ПОЛИЦИЈАЦА

Наш народ онада имовно из године у годину. То нам и статистика тврди.

С имовним опадањем и умножавањем бескућника јавља се, од ово неколико година, као последица, увећани број злочина и престапа, од којих неки остају много пута и неопажени од државне власти.

Ми смо намерни, да изнесемо овде један од криминалних случајева, који су нам остали још у успомени. Случај десио се у једном крају наше отаџбине, који је удаљен и одсечен од сваког саобраћаја. По квалификацији спада, истина, у мање важније а и ређе, но ипак заслужује пажње у толико пре, што из њега видимо, поред осталог, докле је груби материјализам продфо у народу, па чак и у оне крајеве, где се увек до сада замишљала примитивност и морал више очуван но у другим местима, која су ближа центру и светском саобраћају.

Десио се то 18. године у једној општини насељеној Власима, која, по броју људства, спада у ред већих општина у округу.

Једног дана, председник исте општине достави лично окружном начелнику, да је, пре кратког времена, случајно, ушао у траг фалсификованим облигацијама у његовом селу, и да је по дознању организовано једно друштво варалица и фалсификатора, под ранијом општинском управом и споразумно с њом, задужило многе људе у његовој општини — тако рећи ни криве ни дужне. Некима је за дуг испродавана сва стока и покретност. Од тих облигација он је до сада нашао свега 7 комада, које прилаже, а све су писане једном руком и гласе на једног истог повериоца, кога цела општина познаје као пропалицу и никаква човека у грађанству. Облигације представљају вредност од 150—180 динара с 12% инт. и другим трошковима. Задужени су, како се говори у селу, махом старци, болесни и немоћни људи, који немају изгледа на дуг живот. Има међу

тима и таквих, који се налазе на робији, који су осуђени на плаћање и њихов је мал испродаван још пре две године за дуг, те сада једнако прете и поручују својим повериоцима, да ће се с њима, или с њиховом чељади, кад тад разрачунати... Жалосно је — наставља даље председник — погледати наследнике ових задужених лица, од којих су неки пре 2 године помрли, како се вију данас као црв под кором немајући од куда да плате порезу, те им се мора и земља продати. На рантанку председник замоли начелника, да што пре нареди истрагу, и да ту ствар у погледу његове личности задржи за сада у тајности, јер се боји освете бездушних људи. У његовој општини вреди живот једног човека колико и вранца. Обично се тешко улази у траг убицама, пошто нико неће да сведочи бојећи се освете...

Пошто је начелник пажљиво саслушао председника, нареди да се одмах позову, како поверилац, на чије име гласе облигације, тако и члан општ. суда с писарем, који су потврдили исте облигације. Сутра дан поверилац је био у начелству, а члан општ. суда и писар стигли су после 2 дана, јер се нису могли одмах пронаћи.

На саслушању поверилац је исказао, да је сиромашног стања, и да га је сиротиња и нагнала те се је из вароши доселио у село где зарађује пискарајући сељацима. Признао је одмах, да нема у опште никаквих потраживања, и да му у општини у којој живи нико ништа не дугује. А, кад су му показане облигације, које гласе на његово име, и, кад је упитан, од куда да исте облигације, којих се он сада одриче, гласе баш на њега а не на кога другог па, шта више, да буду потврђене код општинске власти, он није био у стању да ову околност објасни, нити пак да именује личност, која му је те облигације потурала — као што се он у свом одговору у почетку правдао. Психолошки посматран на његовом се лицу очито видела збуњеност и забезекнутост особито у оном моменту кад му је начелник показао његове облигације и кад га је питањима довео у теснац, да није имао шта да одговори.

Пошто други окривљени нису истог дана стигли, то начелство спроведе средској власти quasi повериоца с његовим саслушањем и облигацијама нареди да се у истој ствари брза и смотрена истрага продужи, те да прави кривци не избегну законску одговорност.

Како је даље продужена истрага и с колико знања и умешности није нам познато, јер смо били у немогућности да пратимо даљи развој ствари.

Код првостепеног суда осуђени су по овом делу члан општ. суда, који је заступао председника, и писар, а quasi поверилац пуштен из недостатка доказа.

Што је од значаја правда у овој ствари није задовољена. Државна власт није била у стању да узме у заштиту толике породице и домове, који су пропали од неколицине несавесних људи. Ти људи нису имали могућности да се помогну у неприлици, која их је задесила и они су данас доспели до пројачког штапа. Прави кривци слободно се и данас шетају.

Д.

КОЦКАРСКА ПЕЋИНА У МЕЛБУРНУ

од Хермана Хајта

Када сам први пут, пре једно четврт века, ступио на брод да се одам морепловству, случај је хтео да овај брод отплови у Аустралију, па затим у Јужну Америку, и, по том се врати у Европу, једном речју да обиђе цео свет. Било је то у оно доба, када су калифорниска златна поља стала већ да се исцрпљују, а у новој Колонији Викторији, тек се открише неизмерне количине златна песка, понаособ у Пределима Баларту и Бендигу. Стога све поврве Мелбурну који је понајближи био ново откривеном Елдораду. Ја, млад и зелен, нисам жудео за богатством, већ се заносио даљином, непознатим крајевима. Жеља ми је била да postanем морнарком, и удес је хтео да капетан „Наде“ буде добар пријатељ мога оца. Он се прими да ме, за извесну суму новаца, обучи морепловству теоријски и практично. Колико је у томе успео овај добри капетан, није задатак ове приповетке. На овоме путу, који је трајао четрнаест месеци, дознао сам што шта, што ће и шири круг за-

нимати, и, с тог разлога, намеран сам, да са свога бављења у Мелбурну, изнесем ову интересну епизоду.

Као у свима рударским варошима, тако се и у Мелбурну основа јавна коцкарница. Нико се неће зачудити, кад речем, да су се у коцкарској пећини у Мелбурну састајали најгори људи свију пет делова света. Све нагрну у Аустралију, али не, свакојако, да будак и мотику закопа у земљу, него да продужи са „новом снагом“ свој занат стари, који је испекао на Сијери Невади и Истмосу; да правим раденицима, мученицима упропасти њихову крваво стечену тековину. Услед овога дешавале су се вечите свађе које су се свршавале револвером, или ножем, а врло је често долазило и до линчовања. Али, како је линчовање било ређе, то је коцкарска пећина у Брук Стриту била увек добро посећена.

Капетан М. знао је врло добро колико ја уживам у прелазним сценама, с тога ме једног дана позове да походимо ту јединствену коцкарницу, где се и дан и ноћ коцкало, и новац немилнице бацао на рулет.

Тек што смо ступили унутра, а чујемо неку ларму од хиљаду гласова. Пођосмо у правцу, одакле врева долажаше, и уђосмо у салу осветљену ситним полелејима, луксузно декорисану и величанствено намештену. Крупни корински стубови од чистог карарског мрамора били су претрпани златом, прозори застрвени тешком венецијанском кадифом, о позлаћеним полугама. А тек људи! Рекао би да се налазиш у каквом ђавољем царству, или у Вавилону, за време грађења оне чувене куле. Сви језици светски допирају до наших ушију.

Како ми је било немогуће да једним погледом обухватим све, то сам свуколику пажњу обратио једној јединој ствари.

Капетан М. прогура се кроз гомилу, и ја му следовах у стопу. Наскоро дођосмо пред један сто застрвен традиционалном зеленом чоком. Око стола беше преко четрдесетак коцкара. Пред сваким је стојала мала вазна у којој је одмерао злато, јер је ретко било златна новца, већ крупнија златна зрна и златни песак. Поред сваког играча лежао је пун револвер и нож, два оруђа, која су била у веома честој употреби. — До једног, по најновијој моди одевена господина клатио се један грдан Кентучанин, рецкајући својим великим ножем дебело парче дрвета. На другом крају стола било је неколико најопаснијих коцкара на свету из Мехике и Јужне Америке, који су, због новопонађених златних мајдана, напустили исцрпљена Калифорнијска поља. Мало даље од њих стајаху неколико официра енглеске морине, који су употребили ту згодну прилику да проучавају живот и обичаје своје најмлађе колоније. Поред њих угледах урођенике, трговце са жутим рукавицама, мулате разне нијансе, европске пустолове, по чијем мање или више бронзираном лицу дало се оценити њихово дуже или краће бављење у колонији; даље, жуте синове Небесног Царства, прљаво жуте Малајце који, ваљда, мишљаху да лупешки живот у Аустралији више доноси но разбојнички живот у њиховој домовини — али је највећма превлађивала црвена кошуља правих копача злата, доминантног елемента ове пећине, где се не само јело и пило, но и, по свима правилима, убијало, поред полиције и чувара јавне безбедности, којима су, у оваким случајевима, силом улазак забрањивали.

У другом делу сале једна трупа певача и играча показивала је своју вештину, и надала се богатој награди, јер су сви, познато је, прави коцкари веома издашне руке.

Тек певачи завршише своју продукцију, а једна млада девојчица, која се, у овој пећини, чинила као нежан цветак у вулканску кратеру, пође од стола до стола да сакупи прилоге. Тас се брзо напуни, и девојчици остаде само да отиде до Кентучанина. Овај погледа нежно девојче, затим љушну руку у шпаг, и извади пуну шаку златна зрнења, и баца на тас. Девојчица, богатим даром обрадована, захвали му се, и поврати трупи. Кентучанина разнежи поглед детињи и промрља:

„Не бих веровао да има овако лепе деце. Хм, хм, чудновато да ме поглед ове девојчице толико разнежио, мене стара крокодила.“

Али одједном осети некога поред себе, обрну се и ухвати једног од својих суседа, баш у тренутку када је извлачио руку из шпага овога цина. Колос га чврсто шчепа за руку, и страховито грмну:

„Стани, лопове, причекај мало!“

Лопов покуша да се ослободи, јер се линчовањем није

шалити, и бегство у мало му не испаде за руком. Али на вику тинову, скупи се читава гомила око њих, и двадесет руку похита да задржи несрећника, ну Кентучанин рече са свим мирно:

»Оставите, господе, не дирајте га! Сам ћу ја свршити са њим; прикуцаћу га уз зид као гадну совуљагу да послужи другим његовим друговима за углед.«

»Ко се усуђује овде, узвикну гласно лупеж, да тврди да је Дон Естабан де Чукило и Мангаморос лупеж!?!«

»Ја тврдим!«

»Ви, господине! тргните реч натраг, или, por la madre de Dios, удавићу вас као америкашко свињче. Играчи напустише столове да неби изгубили ни једну ситницу ове, у изгледу битке. Други се безбрижно исповаљиваше по диванима, и посматраху шта ће се догодити. Противници су чинили два контраста. Кентучанин је био људина од преко шест стопа, плећат, снажан и веома мускулозан, док Шпанац, звучна имена, једва да је имао пет стопа у висину, али при том жилав и чврст. Дон је био од оних Шпанаца, тако честих у Мексику, који прокоцају све до последње паре. У магновењу отвори своју навају (дуг, са једним сечивом, нож) и откиде завесу с прозора. Тешка позлаћена полука паде са јаком треском о патос. Шпанац је зграби и баци на сто. Затим преви завесу на четири дела, обмота око руке и стаде очекивати испад свога противника.

»Хоћете ли, викну шкрипећи зубима, тргнути натраг напету ми увреду, и јавно, пред светом, изјавити да сам ја чистан caballero?«

Цин погледа презриво свога противника, плуцну, и рече, нагласком Кентучким:

»Not much«, и поче да звиждуће неку народну песмицу, и огледа врх ножа на своје прсту. Затим стаде да се смеје, и изману.

»Држим,« рече један Американац неком Енглезу, »да ће Кентучанин умлатити Хидалга.«

»Well, одговори Енглец, кладим се у сто фуната да ће Хидалго Јенкеа убити.«

»Лепо, пристајем, у сто фуната.«

»Дајем две стотине фуната на Американца!« узвикну неки Француз.

»А ја на Шпанца!« чу се други глас.

»Примам!« и ова опклада би утврђена, као и многе друге.

Дон Естабан де Кучило и Магаморос, не обазујући се на околни свет, хтеде да сјури нож своје противнику у трбух; Американац одби удар, са таком вештином какова се није могла очекивати од таквога слона.

Тренут по том мораде Хидалго одскочити у страну, да би избегао удар Кентучева ножа, који би му, поуздано, одрубљив главу са рамена.

Оба противника упознадоше сада окретност и вештину један другом, погледаше се за тренутак и добро се узеше на ум.

Борба се започе понова, и одмах се примети да је Американац јачи од Шпанца. Дон се веома вешто заклањао завесом, као штитом, али му то није много помагало код велике снаге Кентучеве.

Јенке првим ударцем ножа проби завесу са таквом силином да му пролете рука кроз продеротину и Шпанцу изби три четири зуба. Шпанац од ударца стропошта се, али у магновењу, као клови, какав, подиже се и понова заузео положај.

Кентучанин потеже по други пут, али не погоди. Изненађен овим промашајем стаде се примичати своје противнику, који се непрестанце измицаше тако да је било још само два метра растојања од зида на који га је Јенке хтео да прикуца. А да ће Американац своју реч одржати, у то нико није ни сумњао. Па, при свем том, нико се не умеша да украси ово задовољство двају центлмена, од којих је један ухваћен у краћи.

И сама срећа окрете леђа Дону, он склизну ногом о један цвет, који је, свакојако, испао каквој певачици из косе. Паде на колена, али овај пад спасе му понова живот, јер нож Кентучев, који би му, зацело, задао смртни удар, окрзну га по леђима, и начини дубок траг. У исти мах Американац спусти своје тешке руке на рамена Шпанцу са таквом силином да изгуби и оно мало заостале му снаге.

Дон, и после овога, остаде присебан, навају је чврсто држао, опружив десну ногу. Кентучанин, непажљив, видећи свога противника саломљена, саплете се о завесу и изгуби равнотежу.

Брзо као муња подиже се Шпанац и сјури у трбух Јенке свој нож до корице. Американац рикну као рањени лав и испусти нож, али не паде. Махиално зграби гвоздену позлаћену полуку и, напрегнув и последњу снагу, подиже је и души Шпанцу о главу са таквом силином да му се проли мозак, и попрека околину.

Победник, и сам веома близу смрти, погледа триумфално по сали, заниха се и паде мртав поред Шпанца.

»Мислим,« рече Американац Енглезу, са којим се опкладио у сто фуната, да обојица имамо право. Ако вам је по вољи да метнемо тих сто фуната на карте.«

»Драге воље,« одговори Енглец, а баш у том моменту узвикну Банкар:

»Господе, игра почиње!«

Лешеве избацише, салу убрисане од крви, и игра понова започе.

Капетан М., ударив ме лако по рамену, запита ме: »нагледа ли се?«

»Мислим, капетане.«

* * *

Када сам 1878 године посетио париску изложбу, паде ми у очи неколико обелиска у Енглеском Одељењу. На највишем било је енглески и француски написано:

»Овај обелиск представља тачно количину злата која је од 3. априла 1851. до 1. јануара 1878. извезена из Колоније Викторије. Вредност: 200,000.000 фунти штерлинга или 5,000.000.000 франака.«

Тада се сетих горе испричана догађаја и помислих, колико ли је крви проливено због ове масе жута метала.

С немачког В. П. М.

ДОКАЗ О НЕВИНОСТИ

СТАРА ИТАЛИЈАНСКА ПРИПОВЕТКА

од А. де Нева, превео д-р. М. М.

(СВРШЕТАК)

Бадње вече је једна од најсјајнијих свечаности у Напољу — свечаност за лазарога, за богата као и за сиромаша, за племића као и за лазарона. Све је радосно, у палати као и на тргу, свуда се огледа веселост и свечаност, једном речи, ово је народна светковина.

Још од ране зоре одјекују звона, цео Напољ је на ногама, и хиљада ватромета, по разним крајевима града, као да још више разгревају општи занос. Сваки сија од радости и дели радост свога суседа; свечаност одјекује хармонично кроз све улице. Све је украшено венцима од цвећа и герландама; а при том прилично чаробно дејствују на лакомислену и зијајућу масу света шатре, пуне свакојака јестива. Свуда се види воће и разноврне послатице намештене као вештачке пећине или храмови, а над овима вишаху хиљадама мирисавих поморанаца и лимунова на шареним врцама; овде онде види се по која вештачки начињена капелица од шећера, и у крајњем њеном углу, под последњим сводом лена Мадона од воска, окружена малим воштаницама, смешећи се пријатно на сав овај украс од послатица.

Продавци разноврних средстава за освежавање, као пастила, сладоледа и лимунаде, веома су ревностни и развијају сав свој таленат. Иначе све остале радње одмарају се; а само очи блену неуморно на све стране. Није то више Напољ од јуче; ово је једини дан у години, када сваки хоће да види и да буде виђен. Вече се лагано примиче а и гунгула постаје све већа. Необуздано клицање поздравља хиљадоструко пуштање ракета са свих прозора, и милиони варница сипају свој магновени сјај усталасаног и узбурканог мора од људских глава; изгледа да нема више простора ни за најмањи корак, па ипак сваки хоће да се креће и хтео би да буде свуда у један исти мах.

Али нарочито у толедској улици, средишту становништва и свечаности, чује човек пре свега гурњава масе, која се таласа и међу собом бори, вику притиснутих и пригњечених, који ипак ни по што не би хтели да изостану од ове свечаности. Од једном, у сред највеће гужве, појавише се једна кола; уза-

луд се трудио кочијаш да продре кроз гомилу људи, његове псовке и молбе остале безуспешне, и било је заиста и немогуће проћи. На послетку остале кола као прикована у сред ове светине; шта је људима остало друго, до или да остану у колима или да се сиђу, те да пешице продуже гурање, што такође не би боље ишло.

Сиђоше се два господина; један од њих беше висок, и колико се могаше видети, под његовим пространим огртачем, беше поносита држања. Он се гураше, покрај свих препрека што му се шта више допадале, и крчаше пута себи и свом пратиоцу, не без великог отпора, кроз најгушћу масу људи. На један пут застале он, као намерно, пред једном гомилом блесана, од којих неки стајаху, неки лежаху један поред другог, али сви слушаше са великом пажњом једнога човека, чија неуморна речитост испуњаваше све неописаним жаром. То беше неки импровизатор, који се труђаше да својом речитошћу прослави јуначка дела непобедимога Риналда. Када он с времена на време заћута, влада потпуна тишина и међу слушаоцима, само да не би пропустили ни једну његову драгоцену реч.

Изгледаше као да се нашем странцу допада ова гомила, јер он остаде код ње. У колико је мање његова спољашњост доликвала околини у толико је она више пробудила живу радозналост на све стране. Парочито га један лазарон веома пажљиво посматраше и шану своје суседу:

— Салваторе, погледај онога, па реци, да ли није истоветни херцег од Г.

— Шта, налик на онога, који је већ тако дуго у затвору, што је своју лепојку убио на улици пред педесет сведока? Јеси ли ти при себи, Гаetano? — Та ти најбоље знаш, да га твој стриц Катенио добро чува под кључем, а он није тај, који би своју жртву пустио, па ма то било и бадње вече. Вино ти је завртело мозак.

— Не, теби се мозак врти! — Ја не кажем, да је то он, али таква сличност! — Погледај га само добро — тамо преко пута!

— Махни ме се; ја лежим овде тако добро и мрзим да се крећем.

— Окрени само главу. Као што рекох, ја га морам познавати; колико ме је пута сунчана препека отерала под свод његове капије!

Салваторе попусти жељи и окрете главу у одређеном правцу.

— Заиста, рече затим, ти имаш право, сличност би могла човека завести. Овај човек је мало већи; но то је можда његов брат. Ено тамо Виганина! — Дечко ће ти боље умети казати, јер је херцег био његов стари добротвор, и у Искији живљае он под његовим кровом.

Говор импровизаторов прекиде шапутање, јер све уши пратише пажљиво његов говор. Али Гаetanoве очи не могаше се одвојити од странца у огртачу. И ако га речитост импровизаторова привлачаше, његова пажња беше непрестано скренута на ону високу особу, и он у себи премишљао о свима сличним особама, које би га након две године могле довести у ову заблуду. Никако не могаше да се опрости своје прве мисли; истина лице страног човека беше блеђе но иначе, али црно, оштро око, које непрестанце гледаше по гомили, беше сада управљено, са већ познатим стрељајућим погледом, на Гаetана. Он ни сам не знађаше, зашто би желео да није сада овде, али његова урођена безбрижност преовлада, и он остаде, где је и био. Баш поред самога странца лежаше опружен један млади калабријски сељак, чији гуњац од јареће коже додириваше лепршајући се огртач његова суседа; дечко се беше са свим занео величанственом причом. Његова спољашност беше слободна и отворена, и чуђење свему ономе, што је чуо и видео, беше исписано на његовом лицу, јер његовој детињској души беше све ново и чудновато. Зампањаро је добио данас први пут дозволу своје матери, да може напустити домаће брегове, и отишао је у велику варош без икаква друга пртљага, сем луле, како би пред сваком Мадонином сликом могао играти и певати. Данас беше последње вече ове свете свечаности и певања, а сутра дан требао је да се врати, са својим сапутницима, у Аbruцију; није, дакле, никакво чудо, ако је се он трудио, да сваку реч говорникову утуви, да је никада не заборави; — ах! та он је држао, да ће по свом повратку много, много приповедати.

Међу присутнима беше много земљака овога дечка. Огртач од јареће коже преко плаве блузе, црвеног прслука и зелених панталона — дрвене ципеле, дугуљаст шешир опшивен кожом, — показиваху њихово калабријско порекло. Али међу њима не беше ни једног лица, које би било блаже а при том живље, невније и пријатније, но што беше лице Зампањарово, који имађаше тек шеснаест година. Свежим и наивним оком, прикупив сву своју душу у поглед, пратио је он као очаран речи и покрете одушевљеног приповедача, и није приметио, — што оштром оку Гаetanoвом не умаче — да, није приметио, да црно, оштро и ватрено око непријатнога странца неколико минута озбиљно и укочено на њему почиваше, као да премишља о каквој тајни, која се њега тиче.

Зампањаро! црн облак је над твојом главом — муња тек што није севнула, а ти, безазлени јадниче, о томе и не сањаш!

Од једном странац приђе корак ближе, наже се брзо напред, као да хоће пажљивије да слуша; широки огртач заклони сем њега и нашега Зампањара, те Гаetano не могаше овога више ни видети.

Беше то само један тренутак, али по све судбоносан. Пре но што се овај угледни странац исправи, зачу се страпан крик, јер се под огртачем угаси један људски живот. За време тренутне забуне, која наступи, нестале натупштених црних очију и бледа лица из гомиле, Гаetano скочи — али беше доцкан; убице нестале у великој и дивљој вреви људи, и да није жртва лежала пред њом грчећи се у мукама, он све ово не би држао за грозну јаву, већ би му све ово изгледало као неки пакосни сан.

Јадни Зампањаро! Ево га где лежи мртав. Његова крв тецијаше све слабије и слабије, јер ударац беше баш поред самога срца, и са тужним узвиком:

— О мајко, јадна моја мајко! испусти он своју душу.

Али ко беше убица и како га нестале? — Узбесекнути и овим догађајем поражени људи, не усудише се ни да упитају један другог о томе, и само гледаху немо и са ужасом један у другог. — Но није само Гаetano уочио добро високог странца; најмање двадесет других људи заклели би се, да је то био херцег од Г. исти онај који је пре две године једну лепотицу јавно на тргу убио. Његово гордо држање, његов мрки и претећи поглед били су поуздан доказ о томе; — свака црта на лицу уверавала је, да то беше херцег и нико други. — па ипак, како је то могуће? У опште је познато било, да се он већ две године налази као заточеник у Викарији, и да се сваки дан очекује његов претрес. Сумња се не обистинила правда је морала учинити своје, и он мораде бити оптужен због Зампањаровог убиства. Спољашност је војевала противу њега, и браниоци узеше на се тешку дужност, да, при суочењу са најважнијим сведоцима, отклоне, као споредну ствар, све унутарње противуречности. А на против, услед овог новог догађаја, многи други нађоше се побуђени да обе тужбе подигнуте противу херцега огласе као неосноване; међу овима беше и Виганино, који отворено увераваше, да је он свога старог господара увек држао за невина у првом убиству, којим га терете, — а што се другог тиче, очевидно је, да га он није могао учинити.

Докле се овако људи препираху, и докле освета светине постајаше све жешћа противу непознатог изби на торњу Викарије 11 сати, и једна кола дојуреше до капуанске капије, а из њих изиђоше два добро умотана човека. Кочијаша одмах отпустише, и гледајући пажљиво на све стране, да их ко год не би приметио, корачаху обоје напред и пређоше пешице један мали простор.

— Ово су побочна вратаоца, екселенцију, прошашта један од њих. Катенију само чека на знак, па да отвори.

— Заиста, ја то нисам ни приметио, одговори други. Ноћна тишина овде мало је друкчија од оног мора светлости у толедској улици.

После неколико тренутака затворише се за херцегом задња вратаоца, а један сат доцније, када изби дванаест, угаси Саталари свећу у своје стану мирно и заспа, с уверењем, да је извршио нечувено дело, али да ће зато добити и нечувену награду.

Покрај обале, на улици, која води старој вароши, види се непрегледан низ најсјајнијих екипажа, како једна поред

друге брзо јуре; али овога пута нису јурила ка тркалишту, нити каквој побожној свечаности, већ једном чисто светском призору. На великим терацијама старе богиње правде бораху се о равнотежу озбиљна питања: смрт или живот једнога угледнога човека; на једној страни беше моћни лични и породични уплив, а на другој тежак крвави злочин. Једне привлачаше интересовање за ствар и личност, а друге само радозналост, услед чега беше ужасна навала, јер данашњи дан требао је да разреши загонетку, која се последњих дана све више заплетала. Да, данас треба да се изрече пресуда херцегу од Г. оптуженом за двогубо убиство, ужасном злочинцу, — као што то шапуташе прост народ, који климајући главом кулаше великим гомилама ка судници.

Ево нас опет пред мрачном капијом Викарије. Из сјајних еквиважа силазе важни људи.

Отмене и накићене госпе долазе да присуствују нечувеном призору, и свака тражи по неког снажног услужног кавалера међу гомилом црно одевених адвоката, које данас позва у суд дужност и интерес позива.

— Чудим се да мој услужни пријатељ Саталари не чека на мене при уласку, рече једна од најотменијих госпођа. Викарија је нека врста лавиринта, у коме се, без легалног упутства кола од посвећених, не може наћи ни прави улазак ни излазак.

— Бранилац, рече друга госпа, мора бити позван пред љубавни суд, да одговара за недостатак у галантерији. Видећемо да ли су таленат и финоћа у стању да код тог суда оправдају сопствену кривицу.

— О томе нема сумње, рече трећа смешећи се, када се узме на ум, како *alibi* он сада хоће да доказује. Он само треба аргуменат, који је јуче изнет противу нашег доброг херцега, да употреби у своју корист, пошто је једном хришћанину просто немогуће, да у исто време буде на два места. Пошто је он сада, без сумње, већ у судници с неком сретнијом господом, која је пре нас дошла, то се не може с разлогом захтевати, да он у истом тренутку буде пред капијом, да нас дочека.

— Драга грофица, рече четврта смешећи се, боља је адвокат од сваког другог. И ја нећу пропустити да вас пред Саталаријем довољно похвалим, и да му наложим, да вас као колегу поздрави.

Тако су се шалиле ове узвишене и поносите госпе пред једним озбиљним суђењем, које се тицало смрти и живота, и беху тако задовољне, као да су седеле у Сан-Карловом позоришту за време између чинова, и у толико су се више премавали радости, како би, у случају трагичног исхода ствари, општеделе потребне сузе. Но ипак, ради њиховог оправдања, морамо признати, да оне то нису никако очекивале, и да их је ток истраге последњих дана ма и најмање у сумњу довео, опет би Саталаријево поуздано држање, весео и тријумфални осмех, којим је своју покровитељку поздравио, био довољан да отклони сву сумњу, да би судије могле на ствар гледати друкчије, но како је Саталари посматра.

— Нека ме госпе извине, рече он галантно, али морало се наћи једно место за принцесу В. Али сада, молим, да брзо пођете за мном. Навала је нечувена, те је тешко набавити седишта. Свакојако мораћемо ићи кроз једна потајна побочна врата.

— Знала сам ја рече херцегинја, пружајући своју леу руку носитом Саталарију, да се овде без Аријадинаног конца не може проћи.

Суд улива увек неко страхопоштовање, а понајвише тада, када се види да живот и смрт оптуженога висе о свиленом концу.

Судије заузеле места; свуда у судници владаше свечана тишина, тако, да се свако јаче дисање могло чути. Уведоше оптуженога. Хиљаде очију беху упрте на његово бледо лице — које беше блеђе но икада — блеђе но јуче, а и он се у опште знатно промену од потледњег дана. Он се држи чврсто прстима за ограду пред њим, да би се могао одржати на погама; с времена на време његово око лута по овом збору, па затим се необично укочено заустави на неком предмету.

На сваком ранијем саслушању био је он сасвим присебан, а данас изгледаше као да није такав случај. Он нити поздрављаше познате пријатеље међу публиком нити их гледаше

пријатељским погледом, већ беше управо свој поглед на један једини предмет, на ужасну хартију пред судијом, која имађаше да реши о његовој судби.

Саталари примети на његовом племенитом клијенту очевидну промену, не знајући никаква повода томе. — Он је међу тим гледао на извесно повољан исход ствари с таквом поузданомшћу, да он не могаше да појми немирноћу херцегову.

Председник суда нареди да буде тишина, просто ради старог обичаја, јер у судници беше већ одавно пре тога гробна тишина. Затим се председник и остале судије подигоше, и председник објави овакву пресуду:

„У име највишег суда сакупљеног у Викарији.“

„Из акта се види, да је Лоренцо, Теобалдо Леоне, Херцег од Г. пре две године ухваћен у Сарацини и да од тада лежи заточен у тамници овога суда.“

Суд је зрело оценио обе тужбе подигнуте противу оптуженога, т. ј. оптужбу, да је извршио убиство над Ђанетом Сорациом на *тргу дел Меркато*, као и убиство над сељаком из Калабрије Загањаром у толедској улици.

Имајући у виду, да злочинац ни при једном од ових убистава није на делу ухваћен, то спада у непристрасну дужност судија, да питању о јасној идентичности учиниоца дела посвете најсвеснију пажњу.

С обзиром на то, што се искази свих сведока, ма како они разнолики били, слажу у тој околности, да је оба убиства извршило једно исто лице; дакле, с обзиром на то, да оптужени, који стоји пред судом, за последње две године неоспорно није изилазио из зидина Викарије, те према томе није могао извршити скорашње убиство на бадњи дан у толедској улици; најзад с обзиром на то, што је и поред необичне сличности право учиниоца дела с оптуженим, његово *alibi* у једном случају неоспорно доказано, то оно по здравој логици мора и за други случај бити признато и на њ' примењено; с обзиром на све ово суд налази за сходно да нареди: безусловно ослобођење оптуженога Херцега од Г., пуштање испод суђења и да се одмах пусти на слободу“.

Наступи једна пауза. Судије и стража око оптуженога повукоше се; рођаци, пријатељи и херцегове слуге поврвеше да му честитају. Све се тиска око њега, да му изјави радост на ослобођењу.

Само он, кога се овај догађај највише тиче, ослобођени злочинац, за невина оглашени херцег, он посматраше ову вреву с подједнако празним погледом, и на његовом бледом лицу не беше ни трага од радосног узбуђења, већ се само могаше видети посматрање онога, што се догодило.

Наклени таленат Саталаријев победио је. Тако јасан *alibi*, са својим последицама, морао је ствари повољно решити, код судија, и иначе наклоњених херцегу, и они га ослободеше једногласно.

Али небесни отац, кога се не тичу људске пресуде, које нису непогрешне, није оснажио ову пресуду, — његова пресуда и овде и тамо горе гласила је са свим друкчије.

Саталари задоби својом мајсторијом угледа и богатства; али он се целога свога века не развесели више. После кратког времена и пошто је мало пре тога херцег од Г. погинуо у једном двобоју, удари га капља, услед које је брзо отишао пред вечнога судију, да тамо горе буде бранилац за своја недела, која је на земљи починио, од којих је последње недело у последњем часу живота признао својој околини с кајањем.

Овај случај, који описасмо, беше последња адвокатска мајсторија Саталарија, најчувенијег браниоца у Напуљу у првој трећини овога столећа.

АНАСТАХОС ЈЕРЕМАХОС

ПРИПОВЕТКА ОД САХЕР МАЗОХА

ПРЕВЕО Д-Р. М. М.

Беше то с пролећа 1807, када Енглеска, у горостасној борби с новим Цезарем, осети да јој прети опасност с више страна. Пре свега, осети се оскудица у рекрутима, који беху потребни, да попуне редове, јако проређене енглеске сувоzemне војске. Пошто нова врбовања, на британским острвима,

не дадоше ни у ком погледу повољан резултат, који би одговарао како озбиљним захтевима тако и озбиљној ситуацији, то енглеска влада баци свој поглед, у великој мери, на стране земље. Предлози страних официра налажаху лепа одзива, и тако француски емигрант, гроф Игоне, који се понуди да састави један пук из Левантинаца, постиже у Лондону што је желео. Уз припомоћ неколицине француских и немачких официра Игоне отпоче одмах свој посао. Он познаваше прилично прилике на грчким острвима, у Јелади и Албанији, те му пође за руком, да у скоро сакупи једну гомили дивљих момака, који беху махом Грци и Албанези. Они беху одличан војнички материјал, из кога се образова један пешачки пук под именом „Фроберг“, који је требао да се вежба на Малти, у тврђави Риказолију, под управом немачких официра и енглеских подофицира.

У јесен дође гроф Игоне у Науцлију, у пратњи Мајинова, капетана овога пука. Одмах првога вечера прими галантни Француз с лукавим осмехом Мајинова, који се враћаше кући из околине.

— Зар нисте приметили да сам добре воље, рече, шмрчући бурмут?

— Да нисте што добро уловили? запита капетан.

— Још не, али се надам. Веома лепа девојка, пријатељу, права грчка богиња.

— Па, ја мислим да смо ми овде зарад врбовања рекрута, а не да јуримо за женама, одговори Мајинов љутито.

— Што ти је Немац, рече Игоне, ваљда краљ неће наше срце у камен претворити? Ја држим да су Марс и Венус били увек добри пријатељи.

— Лепотица, коју Игоне беше пронашао, беше Калиона, кћи богата трговца Каранела у Науцлији. Он ју је најпре посматрао на прозору, а после, када је ушао у радњу њена оца, ради пазара, обратио јој се са неколико ласкавих речи. Сада се реши да прошега поред њене куће, и одведе најзад собом и капетана, који се дуго одупираше.

Беше тихо вече са месечином, а ваздух пун мириса од цвећа, баш угодно за сањарије или дон-жуанске авантуре. Лене грчке девојке стајаху богато окићене на прозорима, или певаху уз гитар по вртовима, ограђеним високим зидовима. Калиона се не даде за дуго видети, а затим од једном изиђе из куће с једном пријатељицом и чињаше се, као да јој нешто важно поверава, док међу тим својим црним очима гледаше оба ова странца.

Игоне застаде за тренутак да је мало задиркује. Она одговори кокетним осмехом, али сву пажњу обрати на Немца, чији је високи и снажни стас, бело, руменилом обливено лице, плаве очи и коса сасвим необично дирнуше. Мајинов, међу тим, гледаше нêмо у њу, и проговори тек тада, када она побеге у кућу.

— Тако, ми Бога, дивно створење! повика он

— О, да се није упалио мој капетан?

Мајинов слеже раменима. Његов обичај није био да много говори. Они се затим вратише у свој стан, испише неку боцу ватрена грчка вина, па онда легаше да спавају. Мајинов се одмараше само кратко време, јер се у скоро диже, огрну свој црни огртач, изиђе на поље кроз прозор и откраде се до куће, у којој становаше лепа Калиона. Он се сакри иза једне воћке, и хтеде да чека, докле у кући све не поспи. Врата беху већ затворена, само још један прозор беше слабо осветљен. Он је држао да је тамо Калиона. Не потраја дуго, а зачу се веслање и један чамац, у коме стајаше један висок човек, приближаваше се зиду врта, иза кога се сада помоли мила глава танке Грчкилице. Мајинов виде како се дивни створ наже к младићу и спусти своју руку у његову, те му то беше доста. Љутит, али не и клонуо, врати се натраг у свој стан и размисљаше.

Неколико дана доцније врати се Француз у општи стан, доста клонуо.

— Не надајмо се више ни чему од наше богиње љубави, рече уздахнув, сада баш сазнадох да је већ заручена.

— С киме? запита Мајинов.

— Са сином једног имућног бродара, једним колико лепим толико и храбрим младићем.

— Анастасосом Јеремахосом?

— Да, тако се зове.

Мајинов не говораше више о девојци, али он се не предаде тако лако судби, као ветрењаста Француз. Мајинова

обузе жеља за Калијоном и она сада потпуно њиме владаше. Она одговараше на његове погледе детињском кокетеријом, и и по некад га је удостојила и љупким осмејком, али његова ствар не могаше напредовати; она га избегаваше, и када би је који пут застао у радњи очевој, она се не осврташе ни на његов говор, нити на љубавна шаптања. Мајинов прибеже напослетку једној старици, Елиси Хуломидзи, која беше на гласу, да уме справљати љубавне напитке, као и да уме прорицати гледајући у длан и у звезде.

Неколико златника начинише је његовим слепим оруђем.

— Уклоните ми само с пута Јеремахоса, рече ова, а ја ћу с девојком лако. Такви голупчићи се лако хватају.

Мајинов је гледао да се упозна са храбрим Јеремахосом, и то му не беше тешко, јер он за своју вођњу и најимаше увек чамце Јеремахосова оца. Анастасос, који, као и сви храбри људи, не беше неповерљив, брзо се придружи капетану, те тако овај могаше лако остварити свој грешни план. Једне вечери Мајинов напи свога сунарника вином, које је справила стара Елиса, а када је овај дошао к себи, он се налажаше, са осталим рекругима, као енглески војник, на једној британској лађи, која пловљаше за Малту,

Када Калиона сазнаде да јој је заручник одведен, она паде у очајање, хтеде да одузме себи живот, затим хтеде да га испуни, а ако то не би испало за руком, да га лукавством и силом ослободи. Стара Елиса дође баш кад треба, и она доста лако увери несрећну лепојку, да има само једно средство за спасење Јеремахосово; то средство је да оде и она за њим, и да за његов отпуст моли генерала, који је командант на Малти.

Калиона оде идуће ноћи тајно из родитељске куће и отплови са Елисом на Малту. Када тамо стиже, измоли аудијенцију код ђенерала и на коленима мољаше за отпуст свога заручника, понудив велику суму за његов откуп.

Генерал одговори, да он није трговац с робљем, да се Јеремахос заклео на енглеску заставу и да не може бити пуштен пре, но што одслужи свој рок.

Сирота девојка, по савету старе Елисе, реши се да остане у Малти, како би бар била ближе своје драгану, и како би га с времена на време могла видети и с њиме говорити.

Тек што је узела под закуп мали стан, а капетан Мајинов изиђе пред њу и понуди јој своје услуге. У својој богатој униформи, са златним еполетама, он изгледаше много сјајније, но у свом грађанском оделу у Науцлији. Он је чинио разне услуге Калиони, која га из страха за Јеремахосом не смеше одбити, доносио јој је по све дневно поклоне, и приближавао се све више њеном срцу, да она то и не примети. Она још беше решена да остане верна своје заручнику, докле једна маленкост, које су код жена често пресудне, од једном је одврати од Јеремахоса и одведе у наручја ленога капетана.

Калиона је измолила од капетана, да сме видети свога заручника. Мајинов беше присутан, када један каплар доведе Јеремахоса. Калиона узвикну радосно и полете своје драгану, али када га виде кратко ошишана, без браде, с војничком капом, која му не стајаше најбоље, када виде како пред својим претпостављеним стоји окрућено и непомично као какав роб, окрете се брзо од њега.

Мајинов отпусти рекрута једним покретом руке, и тиме беше његова судба решена.

Лепа Калиона од тога часа беше капетанова. Изгледаше као да се Јеремахос мирно и трпељиво предао овој новој фази своје грозне судбе, и пређе. Другови га, до душе, виђаху кад и када како седи намргођен на бедему, премисљајући и гледајући игру морских вала, али никада не чуше да се тужи или да му је што неправдо.

Међу тим, прилике у тврђави Риказолију мењају се од недеље до недеље и с дана на дан све више. Дивљи, на слободу навикнути Левантинци, који образоваху пук Форберг, не хтедохе се тако лако прилагодити строгој енглеској дисциплини, а официри и подофицири гледали су да свој циљ што пре постигну тиме, што су поред строгости примењивали суровост, злоставу, па шта више и нечовечност. На тај начин, необузданост војника, мало по мало, пређе у пркос, непослушност и противстајање.

Докле огорченост на обема странама биваше све опаснија,

ује Калиопа једнога дана у тврђаву Риказоли и намести се са Елисом у једној кућици, коју Мајинов беше за њу заузео.

Одмах првога вечера указа се изненада једна позната глава на прозору собе, у којој беше Калиопа и која беше украшена диванима, теписима и животињским кожама. Она цикну, али нико је не чу. То беше Јеремахос, који се дрско беше успузао уза зид, и хтеде да јурне унутра. Гркиња доби брзо присуство духа и бледа, севајући очима, заповеди му да одмах иде, претећи му највећим казнама. Јеремахос само климну главом и нестале га у помрчини. Али још исте ноћи, скупи он незадовољне другове у потаји у једном казамату, и стави се на чело завере, којој се за кратко време придружише сви војници новог пука Фроберга.

Побуна беше већ припремљена, када је један неочекивани догађај изазва пре, но што је било намеравано. Мајинов је вежбао своје људе пред касарном, када Калиопа, богато окићена, прође са Елисом и насмеши се на њ; Јеремахос пребледи и, пратећи је погледом, заборави да изврши команду, коју капетан баш тада издаде. Мајинов тада исука мач из корица и удараше њиме пљоштимице по Јеремахосу. Овај на то одскочи натраг, и решив се брзо, сјури капетану бајонет у трбух. Ово дело беше сигнал за отворену буну у целом пуку Фробергу. Војници скочише на своје официре и подофицире, поубијаше оне, које су мрзели, а остале истераше из тврђаве. Затим затвореше капије, напунише топове и ставише се у положај одбране.

Тврђава Риказоли беше на једном копненом језику, који се пружаше далеко у море и доминираше потпуно пристаништем. За њу се држало да се не може покорити с мора, а да се може тешко заузети и с копна. С тога се генерал реши, да бунтовнике просто блокира и да их преда глади. Војници у тврђави имађаху животних намирница само за кратко време. Становници су ово знали, па, како су били сведоци суровог, често и нечовечног поступања претпостављених према војницима, заузеше се за њих, и гледали су да склоне генерала, да овим несретницима одреди повољне услове за капитулацију. Јеремахос, који је био заповедник, вођаше непрестано преговоре, но без успеха. Он при свем том није клоуо. Мајинов је испустио душу пред његовим ногама. Калиопа беше у његовој власти, његова част беше спасена, освета извршена а све остало као да га се мало тицаше. Но његови другови изгубише у скоро наду на спасење, и већи део њихов напусти тајно ноћу тврђаву и предаде се Британцима. Остаде само њих 150, правих Грка, сви тврдо решени, да се бране до последње капи крви. Енглески генерал сматраше овај тренутак као подесан, да се ствар оружјем реши. Капетан Калијес предузе ноћу јуриш и пође му за руком да продре у тврђаву и да зароби сву посаду, сем њих седморице. Ова седморица, с Јеремахосом на челу, нађоше склоништа у барутном магацину, који беше у средини тврђаве, и тако пркосише сваком нападу. Они захтеваху да их пuste да слободно изиђу. На ово им одговорише тиме, што им заробљене другове, на њихове очи, неке обесише, а неке стрељаше.

Опет прође неко време. Једнога јутра изиђе Јеремахос пред решетку, кроз коју седам бунтовника преговараху са генералом, па изјави, да, ако им се не да провијант и оружје, онда ће у девет сати у вече, када на цркви св. Јована удари прво звоно, одлетети у ваздух. Генерал није веровао овој претњи, док становништво са страхом очекиваше решавајући час. Мало пре 9 часова бацише опседнути две крваве главе пред ноге енглеских војника. Познадоше одмах Калиопу и Елису, које беху убијене. Чим удари прво звоно на цркви св. Јована, ужасна грмљава затресе земљу. Барутни магацин оде у ваздух. Тврђава се претвори у рушевину, па све стране лежаху мртви и рањени; у Ла Валети попрекаше сви прозори и многи зидови попуцаше. Тек пред зору могаше се прегледати ужасна пустош.

На осам дана после експлозије донесе један свештеник вест, да му се на путу за његово село појавио дух једнога из пука Фроберга. Енглеске патроле почеше одмах да крстаре по острву и нађоше седморицу Грка, у једној пећини, сасвим малаксале од глади. Они се не могаху више бранити, те их однесоше у Ла Валету. Ту исприча Јеремахос, како је још с почетка имао план, да ископа подземни ходник и да кроз овај утекне, а бацање барутног магацина у ваздух требало је да

да посла Енглезима. Они су преговарали с генералом само зато, да би своју намеру прикрили. Кад је ходник био готов, посули су по њему барут све до барутане. Пошто је Јеремахос изреккао пресуду над Калиопом и Елисом, чуше они при изласку звоно, и када ово поче звонити, запалише барут и утекоше. Надали су се да ће наћи лађу, која би их одвезла до Сицилије, али ова не дође, те их тако глад принуди да траже намирнице. Један од њих освоји свештеника, те тако се одадоше.

Енглеског генерала не дирну ни осведочена проба војничког оштроумља и херојизма од стране седморице Грка, ни молбе становништва, већ заповеди да бунтовнике стрељају. Они погибоше као јунаци, а најјуначнији беше Анастахос Јеремахос, који погибе гордо и весело.

СМРТ — СПАС

(Леон Доде)

Пуних осам дана био је плачкању изложен несрећни град Харлем. Тим начином хтели су солдате да награде за њихов дуги рад и труд. Неко време чак се могло помишљати, да ће краљевска војска да уступи — тако су се опседнути у Харлему држали храбро и упорно.

У здању градскога мајистрата сместио се главни заповедник војске, славни херцег Алба, са својим штабом од фратара и ђенерала. Тамо су сваки дан стизали извештаји, што су их доносиле уходе, штафете, транспорти са продовољством, који су се смештали у пространим одајама у здању.

Највећу собу заузео је сам херцег. Спавао је на парадној постељи, која му је својом раскоши непријатна била, јер од природе био је суров и није био размажен. Седећи у тој соби, занимао се од зоре до мрака, диктујући кратким, испресецаним речима своје наредбе осморици секретара, који су претрпани били хартијама. Диктовао је, ходећи по соби, а у његовом ходу огледало му се душевно расположење. Био је висок и сув. Одело од црна аксамита са пругама боје углађена челика још је јаче износило његову мршавост.

Његово дугуљасто лице маслинове масти никада се није разблажило осмехом, разгалило благошћу. Његово високо, узано чело имало је три дубоке боре, које су, по мишљењу физиологиста, означавале смелост, суровост и злопамћење. Доњи део лица завршивао се округлим подбратком, на коме су стрчале ретке, круте длаке. У истој соби обедовао је, седећи између свога духовника патера Ирига и коморника Лас Гардаса; с друге стране трпезе седела су три млада официра из пратње, љубимци краљеви, којима је он врло мало уважања показивао због њихове веселе, како би он са презирањем казао, чувствене нарави. За херцеговим леђима стојаше потпуно оружан његов лични чувар Кривовал, кога су сви мрзели због шпијунства, грабљивости и суровости и пред којим би усправљени грађани дркћући отварали своје кесе и сандуке. Херцег је толико ценио време, да је и у времену између једнога и другог јела на испит узимао тврдоглаве Холанђане румених образа, које је, како му се чинило, сам ђаво био нагојио. По језику и манирима они су за њега били сасвим туђи људи.

Код његове издржљивости, за коју нису марили официри његовога друштва, који су радо добро јели, у њега је за обедом било много времена. Сваки дан подносили би му тањир са маслинама, које је он свуда са собом возио; једући их, он би преслушавало тужне молбе грађана. Ствар би се решавала врло просто. Размера контрибуције одговарало је њихову имању. Ако би се ко противио и одрицао факте, целат је био одмах ту; заједно са својим помоћницима он је у исто време, кад и херцег, обедовао у суседној соби.

Беше то човек голема стаса, исполинскога састава. Њега су прозвали Сарагоски Ел Тортиљо, јер је особито радо јео кајгане.

Када би га херцег одазвао од јела ради испита тих крмака, као што је Харлемце звао, његовим неовкама није било краја ни конца. Напунивши уста јелом, он би љутит устајао од трпезе, узео би из угла усижано таче или клеште, које је он звао својим љубимцима, а увек су му биле при руци на жеравици. Ретко би се дешавало, да су грађани и после тога још упорни били. Доста им је било само видети припреме за мучење, па да их онога часа остави сва срчаност, те би по-

челе сузе и молбе, да им се допусти, да пред херцега на коленима изиђу и да покажу, где су сакрили своје благо. При томе они су често одавали и своје пријатеље. После таква признавања често су имућни људи одлазили као просјаци.

Једанпут беше херцег особито рђаво расположен. Беше то, прво, услед ружних извешћа, што их је добио из Немачке, где су се дигли јеретици, а највише због незгодна краљева писма, у коме је краљ, ако је и било међу њима велико растојање, давао упутства и наређивао војничке операције, а херцегу замерао, што је спор.

Још у очи тога дана, будући добро расположен, херцег је позвао на вечеру уметника, који је његову штабу био придат. Дobar младић, весео, врло смео и даровит, он је особито лепо умео на платну да износи најзнаменитија дела великога освајача. Уметник се звао Пекењо.

Када дође херцегу и у собу уђе, одмах осети у ваздуху буру. Патер Приго мрмљаше своје молитве, Лас Гардас заподео врло досадан разговор са младим људима о нападању на тврдиње, а сви крадом погледаше на херцегово мргодно лице, његове нервозне покрете и сурови му изглед.

Уједанпут се отворише висока врата.

Два фратра уведоше у собу једну женску. Са плавом косом, правилним цртама, она изгледаше лепша од свих осталих Холањанака. Крз издрто јој одело видело јој се бело, пуно тело. Фратрови показаше, да је она прошле ноћи допустила у својој кући убиство два госта, шпанолских солдата. Убица је био њен муж, који их је угушио, када су били у дубоку спну. Сам он скрио се, оставивши жену шпанолској освети.

Изгледаше, да је судба несрећне жене била свршена.

Уметник, човек добра срца, са гнушањем је опазио животињску чувственост, која се показала у очима официра, духовника, коморника, па и у самога Кристовала, када је у време трагична причања почео свлачити несрећну жртву. Херцег Алба подиже на њу своје хладне очи, у којима не беше никакве страсти. Он је мрзео на тело, јер га је држао за вечито мило у рукама ђавола, и та мржња често је узимала размере похотљивости, којом се умиривала његова заморена душа. Али пошто би попустио искушењу, он би после тога дуго проводио у топлој молитви.

— Где ти је муж? запитала херцег.

Три пута понови ово питање, које је преводио један од фратора.

Она подиже на њега своје дивне плаве очи, не одговарајући, одваживши се, да издржи све муке.

Али видећи, да херцег не попусти, она у по гробовскога ћутања рече разговетно и просто:

— Холањанке нису пси, оне не траже ловцима лов.

Муња севну у херцеговим очима.

— Можда у ње има каква хартија скривена у одело! Свучите је!

Фратрови радосно послушаше. Жељно јој здераше одело са ње... Пред жудним погледима стаде прекрасно тело, стројно и витко, са кожом белом као млеко, местимице ружичастом, по којој прелеташе и играше светлост од запаљене буктиње.

Израз похотљивости на свима тим лицима грубим дошао је до највећег степена. У тај пар изгледали су као оно огри, који само чекају на господарев миг, па да се залете на лов.

Пекењо, као уметник, загледао се у дивне облике овога младога тела, па му нехотице дође на ум Магдалена у клоштарској цркви у Мадриду, која плаче код крста.

Као да је прочитао, шта је бивало у уметничковој души, херцег изненада рече:

— Пре но што ће она да умре, узми, Пекењо, кичице и постарај се, да јој лице обесмртиш...

Па додаде озбиљно:

— Пред тобом је уметнички модел.

Међу тим жена беше стидљиво покрила своје лице танким својим лепим прстима. На једном прсту блисташе се скупоцен прстен са рубином. Духовник га брзо скиде и предаде га херцегу да га види, али овај са презирањем прошапута:

— Остави га за твоју сиротињу!

Међу тим у глави Пекења, кога туга беше обузела и у тај пар на све готов беше, изведе се смео план. Он изађе из сале, попе се у своју собу на горњем спрату, узне платно и боје, а кичицу умочи у бешичицу, пуну најјача отрова, који је увек

имао уза се а који му је дала љубазница за случај, ако би јеретицима пао шака. За тим се спусти доле. Стање ствари није се променило. По лицу у официра разумео је, да им је херцег предао жену, која ће после тога доћи у крвникове шаке.

— Тако ми пречисте Богородице, неће они њу имати! рече уметник у себи.

Он сам намести је на ћилиму у лепој позитури, а поред ње метну сребрни пехар. Херцег, као љубитељ уметности, предлагаше, да се спреда метне нож, или уопште ма какво мученичко оруђе.

— То би јој понизило лепоту, када би се показивала кратковечност, примети уметник.

Херцег не наваљиваше више.

Пекењо лати се посла, и сви, чак и крвник, с радозналошћу пратише кичице — тако се дивно показивао сам живот на платну.

Прво се показа општи облик, меке, гипке контуре целога тела, онда буста, ноге, руке, из опште сенке почеше истицати се груди; најпосле распустише се и богати праменови косе, који су као златом покривали дивне беле груди, а у тим грудима куцало је зацело топло, младо срце...

Несретница се не мицаше.

Докле се мало одмарао, Пекењо, са кичицом у руци, упре у младу жену дуг, сталан поглед. Она беше разумела, да у његовим мислима бива нешто озбиљно, па се осмехну таквим тужним осмехом, да уметник у мало што није изгубио своју своју одважност. Али поглед у крвника и мрска, цинична лица оних око њега, уједанпут му поврати срчаност.

Нестрпљиво чекаше официри на своју добит и почивке им се чинише сувише дуге.

— Скица је готова, остала су још два три потеза, које ћу довршити на теване, рече Пекењо.

Уметников глас пробуди херцега, који дремаше.

Пекењо, нагнувши се над моделом, као тога ради, да би боље одредио размере, немарно приближи своју кичицу њеним руменим уснама, онда уступи, градећи се, да проверава свој рад; али не прође ни неколико тренутака, а очи у лепотице уједанпут преврнуше се, руке и ноге грчевито опружише се...

Тај млади, пун животне силе живот, беше одлетео... Она беше спасена од злоставе.

Пекењо беше уверен, да је погинуо; у она груба времена смртна пресуда није била ништа. Али је херцег љубио јунаштво. Он је разумео жељу младога човека, па рече присутнима:

— Наш уметник, господе, повиновао ми се. Узео је овај живот, да би га учинио бесмртним. С француског.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричића

50

Кад Раскољников дође пред своју кућу, следе очи биле су му влажне од зноја и тешко је дисао. Попе се уз степенице, прелазећи све по четири басмака, уђе у своју собу која беше остала отворена, и одмах затвори резом врата. Затим, као изван себе од страха, притрча углу, завуче руку испод тапета и брижљиво испитиваше руну. Испитао је све углове и буцаке, и пошто не нађе ништа, подиже се и лакше одахну. Мало пре, баш у тренутку кад је приспео до куће Бакаљејевље, беше му пало на памет, да је који од покраћених предмета могао запасти у пукотине зида: кад би се једног дана ту нашао какав ланац од сахата, дугме, или чак и какав листић, у коме су биле завијене те драгоцености, на коме су могле бити записане белешке руком старичином, ала би то били страховити докази противу њега!

Он оста неко време задубљен у сањарије, и неки чудновати, готово глуп осмех, заигра му на уснама. Најзад, узне своју качкету и без икаквог шума изиђе из собе. Мисли му се побркахе. Замисљен сиђе низ степенице и дође под капију.

— Гле, ево њега самог! повика неки снажан глас.

Он издиже главу.

Вратар, стојећи на прагу свога стана, показа Раскољникова неком човеку омаленог стаса и по варошки одевеном. Тај

човек носио је неку врсту халата и један прслук; из далека рекао би човек да је жена. Глава му беше погнута а на њој масна капа, и сав је изгледао погурен. Судићи по његовом набраном и увелом лицу, као да беше претурило педесету. У његовим малим очима огледало се нешто злобно и пакосно.

— Шта је? запита Раскољников приближујући се вратару.

Варошанин га погледа са стране, подуже га испитиваше, за тим, не говорећи ни речи, окрену му леђа и изиђе из куће.

— Па шта је? повика Раскољников.

— Та неки човек, који је дошао да се извести да не стањује овде какав ђак; именован је вас и питао код кога седите. На то сте ви сишли, ја сам вас показао и он је отишао: ето то је!

Вратар је такође био мало зачуђен, али не сувише; па онда, пошто се за тренутак размислио, уђе у свој стан.

Раскољников пође за варошанином. Чим изиђе из куће, опази га где иде другом страном улице; непознати је ишао лагано и одмерено, гледао је у земљу и изгледао као какво сањало. Он га наскоро стиже, али се за неко време задовољи да у стопу иде за њим; најзад пође упоредо с њим и загледа му као у лице. Овај га одмах опази, брзо га промери, затим опет обори очи. Читав минут ишли су тако један поред другог, не говорећи ништа.

— Ви сте питали за мене... вратара? поче Раскољников тихим гласом.

Грађанин му не одговори ништа па га чак и не погледа. Настаде поново ћутање.

— Долазили сте... питали о мени... и ћутите... Шта ће то да значи? поче опет Раскољников испрекиданим гласом: рекао би човек да су му речи једва излазиле из уста.

Овог пута грађанин подиже очи и погледа Раскољникова погледом злокобним и мрачним.

— Убицо! рече он тихим гласом, али јасно и разговетно.

Раскољников, је ишао поред њега. На једаред осети како му ноге ослабише и нешто хладно пође му уз леђа; за тренутак као да му преста ерце да куца, а затим стаде ударати необичном жестином. Обојица су ишла тако једно сто корачаји један поред другог не говорећи ни речи.

Грађанин га није ни гледао.

— Ама како то ви... шта хоћете... Ко је убица? прошапта Раскољников готово нечујним гласом.

— Ти си убица, одговори овај још разговетније и енергичније; а у исто време као да му на уснама победоносно заигра пакостан осмех, и он опет погледа право у бледо лице Раскољниковљево, и у његове обамрле очи.

Обојица се приближише неком раскршћу. Грађанин узе пут лево и продужи даље и не осврнувши се. Раскољников остаде на месту, али га дуго праћаше погледом. Пошто је прешао једно педесет корака, непознати се осврну и погледа га, а он стајаше као закован непрестано на истом месту. Из далека се није могло добро видети, али се ипак Раскољникову чинило да се онај и сад насмешио хладним, злобним и победоносним осмехом.

Укочен од страха и клецајући коленима врати се опет своје стану и оде у своју собу. Ваџи качкет на сто и оста тако неко време стојећи. Затим изнурен пружи се на диван и дубоко уздахну; очи је затворио и тако пролежао по сахата.

После тога зачуше се ужурбани кораци, и Раскољников познаде глас Разумихинов; затвори очи и учини се као да спава. Разумихин отвори врата и застаде малко на прагу; не знајући у први мах, на што да се реши. Затим уђе лагано у собу и приђе лагано дивану.

— Немој га будити, пусти га да се сит наспава, јешће доцније, рече лагано Настасија.

— Имаш право, одговори Разумихин

И они изађоше на претима из собе и затворише врата. Прође још по часа, и Раскољников отвори очи, нагло се изврну на леђа и метну руку више главе...

„Ко ли је то? Ко је тај човек, што је као из земље изникао? Где је био и шта је видео? Он је све видео, то је несумњиво. Где ли је био тада и одакле ли је видео ту сцену? Како се то десило, да није раније дао о себи каква год знања живота? Па како ли је могао видети. Зар је могуће?... Хм!...“ продужи Раскољников а хладан га зној проби, — „а кувија коју је Николај нашао иза врата: зар је и то могуће?“

Он осети да малаксава, да га физична снага напушта и осети како се гади на самог себе:

„Ваљало је то знати, помисли он с горким осмехом; како сам се усудио познавајући себе и *слутећи себе*, како сам се усудио да узмем сикиру и да пролијем крв? Морао сам то унапред знати... А, у осталом, ја сам то и знао! прошапта очајнички.

Он се сада заустављао непомично пред ма каквом мишљу:

„Не, они људи нису тако начињени: прави *госиодар* коме је све допуштено, разорава Тулоу, чини сечу по Паризу, *заборавља* војску у Египту, *губи* по милијона људи у поход на Москву и извлачи се каламбуром у Вилни; и њему се после смрти подижу споменици, — а може бити и *све* му опроштено. Не, не, такви људи насигурно нису од меса, већ од бронзе!“

Наједаред му паде на памет мисао због које се готово насмеја:

„Наполеон, пирамиде, Ватерло, — и мршава, гадна регистраторка, бабетина, зеленашица, који има сандучић од првеног саттјана под постељом, — како ли би Порфирије Петровић схватио овако упоређење?... Естетика се томе противи: „Зар би се Наполеон подвукао под кревет једне бабетине?“ рекао би он. Ех! каква ништарија!“

По кадшто је осећао готово као да бунца; био је у грозничаво занесеном стању.

„Баба није ништа, говораше он ватрено и нагло: — оставимо бабу на страну, није реч о њој! Баба је била само болест... хтео сам брже да преступим... Ја нисам убио човека, ја сам принцип убио. Ја сам убио и начело, али нисам умео да прекорачим, остао сам с оне стране... Умео сам само убити! Па и то нисам умео, како изгледа... Начело! Зашто је отио онај будаласти Разумихин нападао на социјалисте!? Та они су вредни и предузимљиви људи, они се брину о „општој срећи.“ Не ја имам само један живот, који се неће никад повратити, те нећу да дочекам на „свеопшту срећу.“ Ја хоћу да живим сâм, или боље да и не живим никако. Ја само нисам хтео да пролазим поред гладне матере, а у депу да стегнем своју рубљу, очекујући „свеопшту срећу.“ „Приносим, веле, камичак за општу срећу и зато осећам мир у души.“ Ха-ха! Па зашто сте ме пропустили? Та ја живим само једанпут, па хоћу и ја свој део... Ех, ја сам естетична ваџ и ништа више, додаде наједанпут засмејавши се, као суманут. — Јест, ја сам одиста ваџ, настави он, пакосно се дохвативши за ту мисао, ријући по њој, играјући се и тешећи се њоме, — и већ само зато, што сад размишљам о томе, како сам ваџ, а друго и зато, што сам целога месеца досађивао премилостивом провиђењу, призивајући га за сведока, да ово нисам отпочео ради својега задовољства и уживања, него да сам имао на уму прекрасну и велику цел, — ха-ха! Па онда, треће, и зато, што сам одлучио, да при извршавању пазим на што већу праведност, тежину и меру, и аритметику: од свих ваџију изабрао сам најнекориснију, и убивши је, имао сам намеру, да од ње узмем управо толико, колико ми треба за први корак, ни више ни мање (а остало би дакле одиста отишло на манастир, по њеном тестаменту — ха-ха!...). Зато, зато сам напослетку још ваџ, додаде шкрипећи зубима — зато, што сам ја, може бити, још поганије и гадније од убијене ваџи и пре тога *слутио*, да ћу то себи рећи *иосле* тога, кад је убијем! Та да ли се може са оваким ужасом још штогод сравнити!... О, лудости! О, неваљалства!... О, како сад разумем „пророка“, са сањом, на коју: Алах заповеда, повинуј се „уздрхтали“ створе! Праведан је, праведан је „пророк“, кад постави гдегод преко улице добр-бр-ру батерију на коси праведника и грешника, не удостојавајући их ни милости, да се објасне! Повинуј се уздрхтали створе и — *не жели* ништа, јер, — то није твоја ствар!... О, ни за шта, не ћу опростити бабетини!“

Коса му беше влажна од зноја, уздрхтале усне сасушене, укочени поглед био је управљен тавану.

„Моја мати, моја сестра, колико сам их волео! Одкуд то да их сад мрзим? Јест, ја их презирем, мрзим их физично, не могу да их сносим поред себе... Мало час сам пришао својој матери и загрлио сам је, сећам се тога... Загрлити и мислити у себи, кад би она знала... Ох! ала мрзим сад бабу! Ми-слим, кад би се још једаред родила, опет бих је убио! Си-рота Лизавета, зашто је случај доведе онде? Међутим, то је

чудновато, једва и мислим на њу, као да је нисам убио... Ли-
завела! Соња! Сирота мила створења са слатким очима... Мили
моји!... Зашто не плачу оне? Зашто не јецају?... Предаде сво-
јој судби, дочекују је мирно... Соња, Соња! Слатка Соња!...

Он изгуби свест и на своје велико изненађење није могао
да се сети како је изишао на улицу. Вече беше већ у велико.
Поћ се лагано спушташе, пун месец сијао је све јасније, али
ваздух беше загушљив; раденици и послени људи журили су
се својим становима, остали се шетаху; ваздух беше испуњен
задахом од прашине и устајале воде. Раскољников је ишао за-
бринут и тужан; сећао се врло добро да је изашао из куће с
неком намером, да је имао да сврши неку хитну ствар, али
шта? беше заборавио. Наједаред застаде и опази да му на другом
тротоару неки човек даје знак руком. Пређе преко улице да
се с њим састане, али одједаред се тај човек окрете и, као да
ништа није ни било, продужи даље свој пут с обореном главом,
не окрећући се и не дајући му икаквог знака.

„Биће да сам се преварио?“ помисли Раскољников: ипак
зато стаде га пратити. Тек што је учинио десетак корака, по-
знаде га наједаред и сав се ужасну: био је то малопређашњи
грађанин, исто онако погрбљен, исто онако обучен у кућној
хаљини. Раскољников, коме је срце јако кудало, ишао је на
малом растојању; уђоше у један сокачић. — Човек се никако
не осврташе. „Зна ли да ја идем за њим?“ упита се Раскољ-
ников. Грађанин пређе преко прага неке велике куће. Раскољ-
ников живо приђе вратима и стаде гледати, мислећи, да ће се
можда та тајанствена личност осврнути и позвати га. Доиста,
кад грађанин дође у авлију, наједаред се осврну и као да
опет позва младића. Овај се пожури да уђе у кућу, али, до-
шав у авлију, не нађе више ту грађанина. Држећи да је тај
човек морао ући на прве степенице он се упути за њим. И
збиља на другом спрату горе, чуло се одјекивање одмерених
корака по степенима. Чудновато, изгледало му је, као да по-
знаје те степенице! Ето прозора првог спрата, кроз стаклено
окно пробијала је тајанствена и жалосна светлост месечева;
ево другог спрата. Хм! Па то је стан где су радили молери...
Како то да није могао одмах познати ту кућу?

Кораца онога човека, који је ишао пред њим стишаше
се: „Извесно је стао, или се негде сакрио.“ Ево трећег спрата:
попећу се горе? Ала је тишина! баш је ова тишина страшна.
...Ипак се поче пети даље. Шум његових корака задавао му
је страх. Боже мој, ала је мрачно! Непознати се извесно са-
крио у каквом буџаку. Ах! Стан је с ходника био широм отво-
рен; Раскољников се размишљаше за тренутак, затим уђе. Пред-
собље беше сасвим празно и врло мрачно, нигде ни живе душе.
Он се упути лагано у салон, идући све на прстима. Месечина
је продирала унутра и осветљавала га целог; намештај је био
онај исти; Раскољников нађе на истом месту столице, огле-
дало, жути диван и урамљене слике. Кроз прозор видео се ве-
лики месец, био је пун и црвено-бакарне боје. Стајао је
тако подуже у сред неме тишине. Наједаред зачује сух шум,
као кад се шаша гужва, затим опет наста тишина. Нека се
муха разбудила и летећи ударала се о прозор, па стала тужно
зујати. У истом тренутку, у ћошку, између орманчића и про-
зора, учини му се као да види неки женски огртач окачен о
зид. — „Зашто ли је тај огртач ту? помисли он: — пређе га
ту није било“... Приђе сасвим лагано и посумња да се није
когод сакрио иза тога одеа. Скинувши опрезно огртач, виде
да је ту столица: на тој столици, у ћошку, седела је старица;
била је сасвим згурена и главе тако јако оборене да јој није
могао запазити лице, али то је била Аљона Иванова. „Боји
се!“ рече у себи Раскољников, па онда одвеза сасвим лагано
секиру из петке и, у два маха, удари њоме старицу по темену.
Али, чудновато, она чак и не посрну под ударцима, као да беше
од дрвета. Пренеражен, он се пригне њој да расмотри, али
она још више обори главу. Он се саже тада до патоса и по-
гледа је одоздо нависне па, спазивши јој лице, претрну од
ужаса: Старица се смејала, јест „смејала се тихо, чувајући се,
да јој се смех не чује. Наједаред учини се Раскољникову да
су врата од спаваће собе отворена, и да се и тамо такође
смеју, дошаптавају. Обузе га беснило: свом снагом поче уда-
рати по глави старичиној, али, при сваком удару секире, смех
и дошаптавање из спаваће собе постајало је све разговетније
а и старица се сва тресла од кикотања. Хтеде да утекне, али
цело предсобље беше већ пуно људи, врата што гледају у ход-

ник беху отворена, у ходнику, на степеницама, од горе до
доле, налазило се много света; сви посматраху, али сви се беху
притајили, па ћуте и мирно чекају... Срце му се стегло, ноге
ни да мрдну, као да му беху приковане за под... хтеде да
викне и пробуди се.

Дисао је тешко, — али је држао да још сања, кад опази
где на прагу његових широм отворених врата стоји неки чо-
век, кога он никако не познаваше и кога он пажљиво посма-
траше.

Раскољников још није имао времена ни да сасвим отвори
очи кад их опет мораше да затвори. Како је лежао на леђима
и не мрдну се. „Је ли то продужење сна?“ помисли он, и го-
тово неосетно подиже трепавице, па плашљиво погледа непо-
знатога. Непознати, једнако на истом месту, не престајаше да
га посматра. Наједаред, пређе преко прага, сасвим лагано за-
твори врата за собом, приђе столу и, пошто очекују једну ми-
нуту, седе лагано на једну столицу крај дивана. За све време,
не пушташе из вида Раскољникова. Најзад, метну свој шешир
на земљу, покрај себе, наслони обе руке на јабуку свога штапа,
па наслони браду на руке као неко који се спрема да тако по-
дуже чека. У којико је могао Раскољников да пресуди једним
потајним погледом, тај човек није био више млад; изгледао је
снажан и носио је дугу плаву, готово белу браду...

Протекла су тако једно два минута. Још се видело, али
је било доцкан. У соби је владала дубока тишина. На степе-
нима није се чуо никакав шум. Само се чуло зујање велике
мушице која је, у лету, ударала о прозор. Најзад постаде то
досадно. Раскољников се не мога више уздржати и наједаред
се усправи на дивану.

— Дела, говорите, шта желите?

— Знао сам добро да се само правите, као да спавате,
чудновато одговори непознати мирним осмехом. — Допустите
ми да се представим: Аркадије Ивановичи Свидригајлов....

(Наставиће се).

ЈАРКО ГА ЈЕ СУНЦЕ ПРОКАЗАЛО

На оном венцу рудничких планина, у коме се налазе Вен-
чац, Букуља, Космај, Авала, а на самом састанку двеју вели-
ких и пловних река, Саве и Дунава, у незапамћена времена
подигнута је тврдиња, која се зваше: „Singidunum“, данашња
српска престоница, лепа Београд. Од колике је важности био
овај град у време најезде Османске на Балкан, доказ су нам
оне силне борбе око њега. Неме су зидине градске, оне нам
ништа не причају о слави јуначкој, о крвавим борбама, а Сава
и Дунав тихо жуборе, испирајући ивице градске, испирајући
ону силну крв која се око њега пролила. Београд је костур-
ница многих народа. Да овај стад на Балкану заузе које друго
племе место Срба, ко зна докле би Османлије продрле на за-
пад европски, и да ли би Кара-Мустафа (1683 г.) под Бечом
онако прошао. Наше племе, српско племе, са својим јуначким
мишицама, неустрашимом храброшћу и својим тврдињама беху
грудобран Европе, беху управо Гордијев чвор, кога је ваљало
пресећи, па продужити пут без муке у срце европско, али
лепо вели увенчани владика:

„Тврд је орах војка чудновата,
Не сломи га, ал' зубе поломи“.

С тога, на страну историју Београда и његовог развића,
то оставимо и спремнијима и позванијима, али нека нам је до-
пуштено да изнесемо на јавност и један злочин, који се де-
сио пре три године у њему, а који беше до скоро покрила
прашина заборавна и тајанствености.

* * *

Баба Ката Н* родом је из Великог Бечкереча у Аустро-
Угарској (Банат), беше прешла још 1872 године у Србију и на-
станила се у Београду. За њу веле, да је била доброга стања,
и да је држала у стану самце све док се није прошила и по-
чела своје собне ствари распродавати ради ракије, која јој
навуче чак и епилепсију (падавицу). Нашав се једнога дана на
улици, без игде ичега, без икога свога, који би јој прите-
као у невољи, морала се постарати за свој живот, а бога ми
причувати се и од полиције, јер немаше сада икаквог за-

нимања. Шта је знала и први мах, до да потражи службу у каквој од бољих кућа. Дугих 25 година служила је код разних отмених породица, а у последње време виђамо је свако јутро на „Цветноме тргу“, што нас увераваше да служи негде у близини на Врачару или Енглезовцу. Али ево већ десетак дана како је не видесмо, мора бити да је слаба, јер беше у годинама, или је изашла од овога газде и отишла у други крај вароши. Тако је. Поцавељала се нешто, пало јој криво, па тражила отпуст. Једнога дана месеца фебруара 1897 г. видесмо је где уђе у пиљарницу преко пута жандармске касарне у улици „К“. Свратила беше унутра да упита, не би ли јој могли рећи где би могла за пристојну сумицу новаца наћи стан да би могла поживати док не нађе сталну службу. У пиљарници никога не беше до две женске, од којих је једна пиљарка, а друга позната вешерка жандармска Лепосава, раздвојено живећа жена Милана В*, столара и штитара, сад већ милосница Живојина Мојсиловића, жандарма, са којим имађаше и једно женско дете. Она беше дошла у пиљарницу код своје старе познанице, да причека Живојина и оно мало, „цркавице“ које имађаше да прими за прање рубља. Лепосава чувши шта тражи баба Ката, обећа, да ће јој дати за 4 динара да спава у кујни, али под условом, ако ту њихову угодбу одобри Живојин, који на скоро за тим дође и усвоји све оно што је између њих две уговорено. И тако баба Ката почетком месеца фебруара 1897 године усели се у нови стан, међу непознати свет.

Првих дана баба Ката упознала је Лепосаву и Живојина са својом прошлоћу, причала им је где је служила, оговарала некадашње своје газде и газдарице као и обично што чине млађи. Није пропустила да напомене, да би јој требало још 6 дуката да заради, па да престане више служити, јер оно што има зарађеног биће јој доста да скромно и без муке проведе остатак својих дана. Живојин који редовно долазаше код своје милоснице Лепосаве, обећа баба Кати, да јој нађе службу и ова сиротица очекиваше свакога дана неће ли је позвати, да је одведе код кога од господе чиновника или трговаца, јер их овај познаваше велики број, пошто беше „решењар“ у кварту палилулском.

Четири, пет дана има како је Живојин расејан, не зна шта му се наређује, замишљен је, блед. Постао је чисто страшан. Бегао је од другова, није смео гледати ником у очи, бојећи да ко год не докучи његову страховиту намеру, да га не спречи у извршењу самога дела, и тиме га спасе велика греха и врати друштву једнога доброг члана више. По његовој се глави врзаше непрестано мисао да баба Катку убије и тако постане богат човек, узевши јој новац зарађени. Он мишљаше да је она одвећ богата, кад јој треба само тако мала сумица од неколико дуката, па да више не служи никако. Злато беше његов демон, богаство беше прва и последња мисао његова. Најзад реши се је, поверио је све Лепосави, која га храбраше и одушевљаваше још више да учини злочин. Удесио је све, план је готов.

— Она мора умрети, рече Живојин.
— Мора, потврди Лепосава.
— Још ове наћи!... А сад одлази кући и чекај, док се не вратим из кварта. То рече, па продужи пут, а Лепосава сави лево у болничку улицу. По журби могло се приметити да се у души његовој води борба, али да је он ипак остао сталан својој речи. Јавио се поднареднику, старешини жандармском, кад је полазио кући. Али он не оде право тамо, него удари улицом два бела голуба, св. горском поред ташмајдана, загледајући непрестано у јазбине пећинске, у којима

држаху чобани овце на преноћишту. Прође Тркалиште, седе на трамвај и врати се ратарском улицом натраг. Видео је све, у осталом знао је он добро овај крај, но ипак неки унутарњи нагон гонио га је да обиђе ове улице. Пун задовољства изађе из кафане „Седам пшаба“, тамо беше свратио да попије коју ракицу ради поткрепљења, управо да би добио куражи. Журно се крете пут куће, али што беше ближе њој, срце му стаде све силвије ударати, а ход му беше спорији. На један мах застаде, беше пред кућом, пред вратима авлијским, само да пружи руку до браве, један притисак и врата ће се отворити, један корак па је у авлији, у којој ће се одиграти трагедија, у којој су главне улоге у рукама његовим и Лепосавиним. Стресе се, дрхтавица му обузе тело, а из груди му се оте један бони уздах, зајмури, отвори капију, залупише се врата и на кући, на пољу опет наста тајац, а из собе чу се живљи разговор. Те вечери као и природа да тужи, нигде звезде, а о месецу ни помена. Време да Бог сачува, прст се пред оком не види, помрчина густа као тесто, а снег се у велико почео топити и начинио грдно блато и баре по улицама.

— Немој Живојине, шта сам ти скривила сиња кукавица!

— Шта кучко, — продера се Лепосава. Хоћеш да врачаш. Вештица је то, мој Живојине, вештица. Куне и гуња по цео дан. Вели хоће да нас тужи.

— Шта море, шта? Да нас тужи! Е, не ћеш вала. Ја ћу ти судити. Лијала си, ама си и долијала. Ти мене да тужиш. Да ја губим службу. Због рђе једне. Па стиште баба Кати ударац за врат. Ударац је био силан, јер се Ката поведе. Живојин се саже, стеже је за гушу, прсти његови оставише дубоке бразде по врату бабином. Ката је мртва. Лепосава, која помагаше Живојину, брзо донесе цак из кујне, стрпаше несретну бабу, увезаше добро, а за тим Живојин изађе на улицу, да осмотри да кога нема. Нигде живе душе, за њега згода, моћи ће доковати дело, а да га нико не ухвати. Врати се у кућу, где затече Лепосаву да претура по прџама, а гле, под душеком, нађоше један увијутак, отворише га, у њему само 16 дуката у злату. Тековина баба Катина. Живојин узев све паре к себи, стрпа их у новчаник, а цак с бабом на леђа, па се упути кроз сокачиће право Таш-Мајдану. Сретно је стигао, нигде патролције, нигде човека, уђе у отвор пећине ташмајданске, и на 200—250 метара од улаза спусти терет, одреша цак и извуче леш, спусти га на леђа, рашири јој руке, па за тим опрезно пође кући, али закачи за ногу лешине, сав претрну, коса му се диже, мислио је, баба Ката је жива, ухватила га је руком, хоће да га задржи, он нагло јурну напред и скиде једну плитку ципелу, која се откоптрља за један метар од жртве. У помрчини изгуби се Живојин, оде милосници Лепосави, да у њеном загрљају и у пићу тражи мира души својој.

Ко не зна још где је кафана „Шумадинац“ у Палилули. Ту сте свако вече као сталну публику могли наћи десетак, петнаест људи, које чиновника, које имућнијих Палилулаца, где код кмет Владе, који држаше кафану, свраћају на коју чашицу доброга вина, а да у пријатном разговору, или којој партији „санса“ скрате дуге зимске вечери. Фебруара 24. беше се искупило, као и обично, свакодневно друштво. Разговор је тек као живо, једни друге задиркиваху, претресаху дневна политичка питања на начин како су управо знали, други пак ватрено нападаху општину, коју опет заступаше са пуно достојанства кмет Влада. У сред таквог разговора уђе један човек, сав каљав, у руци држаше дугу батину, беше уплашен, црелети очима по кафани, док се најзад не заустави на кмету, приђе му, саже се и шапуће му нешто на уво, нови гост беше обратио пажњу свију.

— Шта рече? Где, говори?

— У Таш-Мајдану, газда Владо, одговори чобанин.

— Шта то? — упале у реч Арса, чиновник главне контроле.

— Убиство, море људи! одговори кмет. Ето, дошао човек да нам јави, да су нашли убијену некакву жену.

— Кад? Ко је уби? — полетеше питања од свију.

— Не знам, брате. Тражио сам патролцију, али њега нигде нема. Чобанин им тада исприча све, да је он слуга Јове Милосављевића, да је као и обично дотерао овце са Илијом

Милосављевићем оvd. из Палилуле на преноћиште у пећину мајданску, јер су његов газда и Илија закупци исте, али овде никако нису хтеле дубље улазити, бегале су натраг, тад, вели, Илија запади свећу да види за што се овце плаше, и наиђе на леш некакве бабе. Он ме викне, ја уђем унутра, опипамо леш, да се уверимо да није жива, леш беше још врућ, иначе никаквог другог знака од живота не показиваше.

— Ама људи, то мора да је неко извршио убиство пред долазак ових људи, примети г. Арса.

— Хајдмо, хајдмо — рече кмет, па се упути са свима својим гостима на место где је леш.

Тек што они дођоше, кад стиже и дежурни писар г. Ђока ЈИ* кога већ известише о истом случају. Он учини потребни увиђај и нареди да се леш пренесе у варошку болницу ради секције и саране. Од присутних грађана нико није познавао чији је леш, а о убици и да не говоримо. По првом увиђају писар је констатовао, да убиство није извршено на самом месту где је леш нађен, јер обућа беше чиста, а блато беше до чланака, снег се отонио, па по улицама толико се блата навукло, да је човеку немогуће „Кн. Михајловом“ улицом проћи да се не укаља, а камо ли кроз Палилулу. Дакле, леш је донесен ту. Сутра дан, сви београдски листови донели су вест о тајанственом убиству. Полиција је живо трагала на све стране, али залуду. Убица је био у овој прилици вештији, но што се могло у први мах мислити.

* * *

Наш народ вели: „заклепа се земља рају, да се сваке тајне знају“. Живојин извршив убиство, не имађаше мира никако, сав га беше оставио, тражио је пута и начина да заборави свој злочин. Он се проио. У напиту је стању потезао и оружје на каплара жандармског, услед чега буде отпуштен из службе. Нашав се на улици, он отпугује у Шабац и погоди се, да као калфа опанчарски ради. Он је напустио Београд, да га не потсећа на његово дело.

Његов живот у Шапцу био је буран, почео је свађати се и са Лепосавом, која му пређаше, да ће га одати, што и учини. Она се поверује својој сестри Роси, која их покаже полицији.

Начелство шабачко учинило је одмах своје, притворило је Живојина, и на захтев Управе вароши Београда упутило га је кварту палилулском, као надлежном за извиђање по овом делу. Кварт је живо предузео све мере, да дође до праве истине. Истрагом утврдио је, да је он извршилац овога убиства, а Лепосава да му је саучесница. Обоје се налазе у притвору код кварта; шта буде даље јавићемо.

СКРЕЂЕ СЕ ПАЖЊА.

Ноћу, између 23 и 24. априла тек. године непознато лице украдо је из канцеларије суда општине паланачке, а из свеске сточних пасоша серија CVII осам комада пасоша, дупликата под бр. 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844 и 2845, — па за тим побегло. Начелник среза јасеничког актом од 27. априла т. г. бр. 6821, моли све власти да строго пажњу обрате на лица која би употребила горње пасоше, па ако некога ухвате, да га спроведу заједно са стоком на коју буде гласио пасош. Пронађени лопови могу се спровести и Управи гр. Београда с позивом на бр. 9644.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ђорђе Маринковић, звани „Коцкар“, родом је из Ниша, занимао се некад обућарским занатом; стар 45 год., ожењен и има петоро деце. Раста осредњег, јако црномањаст, очију и бркова црних, косе такође црне, браду шиша у „шпиц“. Осуђиван је раније на 2½ године робије због одвођења девојке.

Новембра 2. пр. године, када се сумрак поче хватати, увуче се овај коцкар у једно дворниште, а када ноћ овлада у велико, прескочи преко плота у дворниште кафане код „Баната“, у Нишу, а одатле увуче се и у саму кафану и стаде претрестати ценове сељацима, који су спавали. На његову несрећу, један сељак се пробуди и из свега гласа повика: „лопов!“

Хитро као срне поскачу остали сељаци и механџија; нападну на лопова, савладају га и предаду власти, која предузе

над њим истрагу. Ђорђе се при испиту веома дрско понашао, и вели да је на њ механџија „киван“, те га је увукао у механу и „подвалио“ му. Никако не признаје, и ако је на делу ухваћен. Пронађене су још две крађе, које је недавно он извршио у Нишу, одневши неке ситнице, револвер, ципеле, пешпире и др., прво из кафане „Новог Пазара“, а по том из кафане „Српска Круна“. Револвер и ципеле нађени су при њему те је тиме утврђено да је он извршио горње крађе.

Ђорђе је у Нишу довољно познат као неваљала и опасна особа, те га се свак клонио и презирао га. Он је од малена неваљао и назив „коцкар“ носи још од раног детињства; извршио је небројено крађа и задавао је много пута труда властима. Увек је умео вешто да се прикрије, шта више, често су га виђали да је носио лажну браду и да је ишао маскиран, али сада му је дошао црни петак!

Ђорђе је снажне конструкције, здрав је и свеж, али кад год изађе на испит, прави се болан, изнемогао, наиван, што се никако не слаже са његовом појавом. На махове, очи му тако севају, да је човеку страх погледати га.

Несрећна жена и оно петоро деце! каква неваљалог мужа, односно оца имају! Он је пошао кривом стазом, па је унесређио и себе и своју породицу. А како би срећни били, да је Ђорђе преглао на рад, да је само у свом занату гледао насушни хлеб?! Био би срећан и честит човек.

ПОТ ЕРА

Љубомир Стевчић, родом из Селевца, среза јасеничког, слуга Косте Петковића, трг. из Смедерева, ноћу између 21 и 22. априла, тек. године разбио је асталску канцеларију и из ове украо и однео 90. динара у српским новчаницама, па незнано куд побегао. Љубомир има 15 година, црномањаст, од одела има панталоне и сукнену антерију. Начелство округа смедеревског, актом, од 25. априла моли све власти да Љубомира пронађу и пронађеног стражарно спроведу. Пронађени Љубомир може се спровести и Управи града Београда, с позивом на бр. 9403.

Миљко Батић — Симоновић, из Више-Села, на дан 18. априла тек. год. у 1. сат по подне убио је из пушке Пњалата Тодоровића, из истог села и одмах побегао незнано где. Миљко има 65. година, стаса је средњег, погурених леђа и на једну ногу рамље, плав је у опште и просед. Од одела има на себи половне чакшире од црног сукна и прслук без рукава, на глави сигави фес, око кога везује белу мараму, на ногама опанке. Начелство округа топличког актом од 24 априла т. г. бр. 3088, моли све власти да Миљка потраже и нађеног стражарно спроведу. Пронађени Миљко може се спровести и Управи града Београда, с позивом на бр. 9394.

Паун Миклић — Геочеловић, из Шарбановца, среза бољевачког, који је оптужен за убиство извршено над својом сестром и зетом, развалио је апсану начелника среза бољевачког где је у притвору био и незнано где побегао. Паун има 21. год. стаса повисоког, изгледа блесасто, у опште плав, љосав, од одела има црно гуњче на форму блузе, чакшире беле, на ногама опанке, а на глави „кићују“. Начелник среза бољевачког депешом од 2 маја т. г. бр. 4152 моли све власти да Пауна потраже и нађеног стражарно спроведу. Пронађени Паун може се спровести и Управи града Београда с позивом на бр. 9786.

Јован Цековић, родом из В. Извора, среза зајечарског, осуђеник нишког казненог завода, 29 априла о. г. побегао је са рада из Брестовачке Бање. Јовану је 50 година, стаса високог, косе седе, обрва проседих пуних, очију зеленкастих,

поса повећег, орловског, бркова пуних, седих. Управа нишког казненог завода актом Бр. 1323. моли све полиц. власти да овога бегунца потраже и у случају проналаска њој стражарно да га спроведу. Акт. Упр. гр. Б. Бр. 9677.

Никола Милошевић, родом из Босне, но као дететом прешао у Србију и живео нешто у Шанцу а нешто у Београду. Оптужен је по једном делу убиства, с тога се од стране власти наређује најживља потера за њим. Нађеног ваља стражарно спровести начелству окр. крагујевачког с позивом на бр. 7282. или Управи града Београда на број 10107. Николи је 30—32 године, врло препреден и дрзак; и раније вршио је казнима дела: пре две три године правио је и продавао калупе за прављење лажног новца; године 1896 био је под истрагом због опасне крађе извршене пок. А. Христодулу, б. оvd. адвокату, а 1897. у Шанцу и Ваљеву одговарао је за прављење лажног новца.

Зна занат памуклијашки, али га ради само онда, кад му лоповски занат не иде за руком. Опширније о њему у 24. броју „Полицијског Гласника“ на страни 183 у 1898 години.

Анта Динчић, тежак из Брлога, среза нишавског, окр. пиротског, још 19 новембра 1894 год. ранио је из пушке Маду Ранчића, тежака из Високе Ржане, од чега је овај 20 фебруара 1895 умро у пиротској болници. — Анта је по извршеном делу побегао некуд и до данас се није могао пронаћи. Начелство окр. пиротског актом од 29 пр. м. бр. 3455. моли све полицијске власти да Анту у своме кругу потраже па на случај проналаска стражарно да се упуту начелнику среза нишавског с позивом на бр. 4264. Исти се може спровести и Упр. гр. Београда, акт бр. 10.091. Лични опис Антин непознат је.*)

Милутин Маринковић, из Ст. Ацбеговца, округа смедеревског, осуђеник београд. казненог завода бр. 451., побегао је 10. овог мес. у вече око 6 сати из кладовске тврђаве где је на раду био.

Милутину је 29 година, стаса је високог. у опште плав. Раније још као малолетан био је осуђиван због крађе ствари, на 6 месеци затвора.

Као војник сталног кадра побегао је из војске, ноћу између 21. и 22. новембра 1892. године, и том приликом покрао неке војно-правитељствене ствари. Затим је исте ноћи извршио убиство из пушке, над неким Миљком Срећковићем. За ова дела осуђен је пресудом смедеревског првостепеног суда од 30. септембра 1893 године бр. 14419 на 20 година робије у тешком окову.

Управа београдског казненог завода актом од 11. овог мес. бр. 2603 моли све полиц. власти, да овог бегунца пронађу и њој или филијалу њеном у Кладово спроведе. Исти се може спровести и Упр. гр. Београда, с позивом на бр. 10678.

Ђира Панџић, надничар из Београда, решењем ваљевског првостепеног суда од 12. августа 1891. год. бр. 16803., стављен је под суд и у притвор за крађу стоке извршене Миливоју Сарићу из Слатине. Оптужени је Ђира ноћу између 17. и 18. маја 1891. год. провалио апсану истражног судије за варош Ваљево и побегао, па ни до данас још није пронађен. — Иследни судија првостепеног ваљевског суда актом од 4.

ов. мес. бр. 12403., моли све полицијске власти да понова предузму тражење овога кривца и нађеног њему стражарно упуте. — Ђира је 30 година, стаса је средњег, косе смеђе, очију плавих. Од одела имао је тада на себи капут и панталоне од жућкастог шареног штофа, а на глави жут шешир. Пронађени Ђира може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на бр. 10518.

Јован — Никола — Томић, Маринко Радековић и Стојан Милованић, скитнички цигани, који су извршили више опасних крађа, за које су стављени под надзорни крушевачки суд и у притвор, побегли су некуд још 1898. године. Јован има 42. године, стаса високог, крупан, у опште црномањаст, брија се; Маринко има 32. године, у опште црномањаст, браде и бркова риђих, носи сукнено одело; Стојан има 22. године, стаса високог, плав, сувоњав, носи сукнено одело; жењен и жени му је име Злата. Првостепени крушевачки суд, актом од 4. маја, т. г. бр. 2710, моли све власти да именоване потраже и нађене стражарно спроведу. Пронађени лопови могу се спровести и Управи града Београда, с позивом на бр. 10308.

Непознати лопов, ноћу између 15 и 16 априла т. г. украо је са појате кобилу Милошу Јовановићу, тежаку из Стубице, среза параћинског. Кобила је стара 4 године, длаке мркодоратасте, поткушеног репа; са обе стране на санима има ране од конопца. Начелство окр. моравског, актом бр. 4838. моли све полицијске власти да у своме кругу потраже лопова са покрађом и по закону да поступе. Пронађени лопов може се упутити и Управи гр. Београда, с позивом на бр. 9841.

Андрија Ђукановић и Крста Томановић, тежаци, родом из Црне Горе, но у последње време као досељеници живели су у Обилићеву, среза јабланичког, округа врањског, — решењем лесковачког првостепеног суда од 20 марта о. г. Бр. 4598, стављени су под поротни суд, у притвор и оков, за дело хотимичног убиства са предумишљајем и дело разбојништва са убиством. Па како се именовани Андрија и Крста налазе у бегству, лесковачки првостепени суд моли све полицијске власти да их у кругу своме потраже и нађене њему стражарно упуте. — Андрија има 25 година, средњег је и витког стаса, доста развијен, црномањаст, косе и очију црних. Од одела имао је на себи: кошуљу од српског платна, старо, поцепано ферменче, чакшире од црног сукна; на ногама шумадјиске прплетене опанке, чарапе сељачке а на глави шајкачу. — Крста је 30 година, средњег раста, по све црномањаст, црних малих очију, бркова црних, обичних; од одела имао је на себи: кошуљу од сељачког српског платна, чакшире од црног сукна; на ногама опанке, сељачке чарапе; опасан шареним појасом, а на глави стару, просту шубару. Пронађени разбојници могу се спровести и Управи града Београда, с позивом на бр. 9966.

Шест наоружаних непознатих зликоваца, 11 ов. м. у вече, у први мрак, напали су на кућу Златка Стефановића, ковача из села Ораха ср. власотиначког, везали га и изнудили му 30 динара у сребру и никлу, отели му један револвер од 6 пука црних корица, једну торбу кострутну, па га затим везаног у кући оставили без да су какву жртву учинили. Зликовци били су у сељачком оделу: чакширама и гуњевима, а један и у гурском ценедану, били су нагарављени; капе на глави носили су изврнуте, само један у чакети; сви наоружани пушкама, револверима, ножевима, са реденицама. Стари су од 20 до 30 год., стаса крупног, у лицу пуни. Начелник среза власотиначког депешом од 12. ов. мес. бр. 8091. моли све полицијске власти да предузму тражење зликоваца. Пронађени могу се спровести и Управи гр. Београда с позивом на бр. 10747.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Радмиру Ђирковићу, писару општине трнавске. — У данашњем броју наћи ћете одговор на ваше питање.

Извештени и зато овлашћени са надлежног места, извештавамо наше читаоце, да су ово дана изнете вести у неким престоичким листовима, о покретању новог полицијског листа, званичног, потпуно неистините. И према томе јасно је у каквој су намери те вести дате јавности.

*) Могао се за лични опис сазнати од сељана из Брлога.